Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 37 (13.597).
1967 ФЕВРАЛЬ 12 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

П. Ш. ШАМСИЕВГА «УЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН АРБОБИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Навоийшунослик соҳасидаги самарали илмий тадқиқотлари учун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тил ва адабиёт институтининг старший илмий ходими Порсо Шамсиевич ШАМСИЕВГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» Фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 11 февраль.
Тошкент шаҳри.

ТУҲФА ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Колхозимиз қолоқ, кам ҳосилли хўжаликлардан бири эди. Сурункасига бир неча йил план тўлмади. Бунга асосий сабаб, агротехника талабларига етарли эътибор берилмади, хусусан, шудгорлаш сифатсиз, пала-партиш ўтказилди, қишки тадбирлар маромида амалга оширилмади. Кейинги йилларда бу хатоликларга қатъий чек қўйилди. Кузда ҳосилдан бўшаган ерлар 30-32 сантиметр чуқурликда ҳайдалди, шудгорлаш олдидан гектарига 250-300 килограммдан суперфосфат солинди. Қишда яхоб бериш усули кенг қўлланилди. Нам тўплаш ишлари биринчи масала қилиб қўйилди.

Шудгор сифатли ўтказилиб, қишки тадбирлар пухта уюштирилганлиги туфайли хўжалигимиз 1966 йилни яхши кўрсаткичлар билан якунлади. Пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Худойқул Алиқулов, Жалил Мардиев, Қилич Шодмонов, Эрка Эшқувватов, Худойқул Раззоқов ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳосилдорликни янада оширдилар. Ўрал Мастонов бошлиқ звено гектаридан 32 центнердан пахта топширди.

Пахтачилик билан бир қаторда хўжаликнинг бошқа соҳалари ҳам ривожлана бошлади. Бултур гўшт ва сут етиштириш кўпайтирилди, чорвачиликдан 20 минг сўм соф фойда олинди. Колхознинг умумий даромади икки баравар, колхозчиларнинг меҳнат ҳақи эса уч ҳисса ошди.

Колхозчилар ҳосилнинг онаси ер, отаси меҳнат эканлигини яхши тушуниб, ернинг унумдорлигини ошириш йўлида амалий тадбирларни кўрмоқдалар. Ҳамма пахта еримиз ўтган йили ноябрь ойидаёқ сифатли шудгорланганди. Бултур декабрь ва бу йил январь ойларида минерал ва маҳаллий ўғит солинган талай майдонга яхоб берилди. Чунки, яхоб беришда гап кўп. Совуқ кунларда суғорилган ер музлайди, тупроқдаги ҳар хил ҳашаротлар қирилади. Иккинчидан, ерда нам кўп тўпланади, тупроқдаги хас-хашаклар, бегона ўтларнинг илдизи чириб гўнгга айланади. Тупроқнинг унумдорлиги ошади.

Илгари вақтларда Оқдарёдан сув оқиб, деҳқончилик қиладиган ерларимиз захкаш бўлиб қолганди. Муёнкўл канали чиқарилгач, дарёдан сув оқмайдиган бўлиб қолди. Территориямиздаги ер ости сувлари анча пастга тушиб кетди. Шу сабабли, эндиликда нам тўплаш бизнинг шароитимизда муҳим тадбир ҳисобланади. Биз ернинг шўрини ювиш ва қишки яхоб беришни сайловлар куни — 12 мартгача тугаллаш тадбирларини кўрдик. Шу мақсадда ҳар бир бригада график тузди, қўшимча ишчи кучи ажратди. Суғориш устидан назорат ўрнатиш, яхоб беришни сифатли ўтказиш участка агрономлари ва бригада бошлиқларининг зиммасига юклатилди. Суғорилган участкалар ҳар беш кунда ўлчаб ва текшириб бориляпти.

Ҳозир ҳайдов ва чопиқ тракторлари ремонти асосан тугалланди. Ариқ-зовурлар қазиб бўлинди. Эндиги ишларимиз ерда мумкин қадар кўпроқ нам тўплашга қаратилмоқда. Биз агротехниканинг бу муҳим тадбирини ҳам пухта ўтказиб, юбилей йилида ҳосилдорликни янада ошириш, шонли эллик йилликни муносиб туҳфа билан нишонлашга аҳд қилганмиз.

А. МАМАСОЛИЕВ,
Пайариқ районидаги Димитров номли колхоз раиси.

Ҳурбуви Бердиева Қашқадарё область. Шаҳрисабз районидаги «Қишлиқ» совхозининг донгдор сут соғувчиси. У ўтган йили яхши кўрсаткичларга эришган эди. Бу йил ҳам у ўзига биркитилган 18 бош соғин сигирдан кўплаб сут соғиб олиб, мажбуриятни муддатидан олдин бажариш учун курашмоқда. Суратда: Ҳурбуви Бердиева.

А. ТУРАЕВ фотоси.

ҚИШКИ ЖЎЖАЛАР

Ғаллаорол ва Самарқанд парранда фабрикалари кучли инкубаторларни ишга туширмоқда. Бу ерда жўжалар одатдаги мавсумдан илгарироқ очирилабошланди. Қиш кунларида дастлабки 50 минг жўжа олинди.

Бу йил область парранда фабрикалари ўтган ҳамма йиллардагидан кўпроқ, чунончи бир миллион уч минг товуқ, курка, ва ўрдак жўжалари очириб беришга киришдилар.

Техника тайёр

Булунғур районининг механизаторлари Самарқанд областида биринчи бўлиб трактор ва пахта сеялкалари ремонтини тугалладилар «Октябрь», «Правда» колхозларида экиш агрегатларининг экипажлари тузилди. Бу ерда яқинда тренировка машғулотлари бошланди.

Пайчилар маблағига

Тошкентлик уч юз оила уй-жой қурилиш кооперативларининг пайчилари юбилей йилида ҳовли тўйларини ўтказдилар.

Республика пойтахтида ҳозир ана шундай 14 та кооперативда 5 мингдан ортиқ пайчи бор.

1967 йилда кооператив маблағига анчагина уйлар қурилади. Тахминан 2 минг квартира фойдаланишга топширилади. Уйлар асосан янги уй-жой массивларида қурилмоқда.

(ЎзТАГ).

ЯНГИЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

Ўзбекистон КП Самарқанд область комитетининг пленумидан

САМАРҚАНД, («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Ҳисобот ва контроль журнали», «Экономика куни», «Иқтисодий анализ кечаси» сингари иборалар область меҳнаткашлари ҳаётига чуқур сингиб кетди. Ҳозирги вақтда областдаги 127 колхоз ва ҳамма совхозда иқтисодий анализ группалари ишлаб турибди. Уларнинг ташаббуси билан сарф-харажатлар ва маҳсулот етиштиришнинг бориши мунтазам равишда ой ва квартал сайин ҳисоб-китоб қилиб борилмоқда.

Иқтисодий ишлар тобора кучайиб бораётган область колхозлари ва совхозларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда самарадорликка эришилмоқда. Кейинги икки йил ичида областда пахта ҳосили қарийб 5 центнер ортди.

Колхозларнинг умумий даромади ўтган йили 209 миллион сўмга етди. Колхозчиларнинг ҳар иш кунини қиймати 1958 йилдагига нисбатан икки ярим баравар ошди. Бултур ҳар иш кунига ўртача ҳисобда 3 сўм 45 тийиндан пул тўғри келди. Ойлик ишҳақи 1964 йилда 51 сўм бўлса, ўтган йили 75 сўмга етди. Кейинги уч йил давомида колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ салмоғи 40 процент ортди.

Колхоз раислари, совхоз директорлари, район комсомол комитетларининг биринчи секретарлари, касаба союз раҳбарлари, район халқ контроли комитетлари раислари, бошланғич партия ташкилоти секретарлари иштирок этган область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида қишлоқ хўжалигига партиявий раҳбарлик қилишда иқтисодий методларни янада кенгроқ қўлланиш тадбирлари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Шу ҳақда доклад қилган область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов оз маблағ ва меҳнат сарфлаб, кўп ҳамда арзон маҳсулот етиштиришга доир диққатга сазовор жуда кўп далиллар келтирди.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Пайариқ, Хатирчи, Пастдарғом, Нурота, Ургут, Булунғур район партия комитетларининг биринчи секретарлари А. Мелиев, А. Каримов, У. Шоражабов, Ш. Хўжақулов, С. Нарзуллаев, Ҳ. Ризаев, Иштихон районидаги «Халқобод» колхозининг раиси М. Жўраев, Самарқанд районидаги «Москва» колхози партия комитетининг секретари Т. Худойқулова, Нарпай районидаги «Самарқанд» колхозининг бош агрономи И. Файзиев ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, иқтисодий тажрибаларини ҳикоя қилиб бердилар, реал режалар ва конкрет таклифларни ўртага ташладилар.

Пленумда Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига тайёрлик тўғрисидаги масала юзасидан область партия комитетининг иккинчи секретари И. К. Титков доклад қилди. Докладчи ва музокараларда қатнашган ўртоқлар шонли 50 йиллик шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган саноат корхоналарнинг меҳнаткашлари, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг дастлабки ғалабалари тўғрисида гапирдилар.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қатнашди ва нутқ сўзлади. Пленум ишида КПСС Марказий Комитети инструктори М. Я. Назаров қатнашди.

Пленум муҳокама қилинган ҳар иккала масала юзасидан кенгайтирилган қарорлар қабул қилди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ОЛИЙ МАКТАБ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

МОСКВА, 10 февраль. (ТАСС мухбири). Ленинские Горидаги Москва давлат университетида совет олий мактаби ходимларининг кенгаши бугун ўз ишини давом эттирди. Мамлакатимиздаги министрликлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, 767 олий ўқув юртининг ректорлари ва проректорлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари олий мактабда таълимни уюштириш, фанларни ўқитишнинг илмий-назарий даражасини такомиллаштириш тадқиқот ва тарбия ишини яхшилашга доир муҳим проблемаларни муҳокама қилмоқдалар.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети аппарати ва СССР фанлар академиясининг масъул ходимлари қатнашмоқдалар.

Кенгашнинг эрталабки мажлисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров нутқ сўзлади. К. Т. Мазуров КПСС Марказий Комитетининг кенгаш қатнашчиларига йўллаган табрикномасини ўқиб берди.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ВАЗИФАЛАРИ

ҚАРШИ. (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Қашқадарё область партия комитетининг пленумида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг VI пленуми қарорлари ва область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида обкомнинг биринчи секретари С. Асомов доклад қилди. Пленумда юбилейни муносиб меҳнат совғалари билан нишонлаш юзасидан кенг фикр олишилди.

Пленум ишида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин ва республика қурилиш министри С. Иброҳимов қатнашдилар.

УРГАНЧ (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Хоразм область партия активи йиғилишининг қатнашчилари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига тайёргарлик муносабати билан область партия ташкилотлари олдида турган вазифалар ҳақида обкомнинг биринчи секретари Б. Раҳимовнинг докладини тингладилар ва муҳокама қилдилар.

Партия активи йиғилиши ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, республика коммунал хўжалик министри С. Зиёмов қатнашдилар.

ЕРНИ ЯХШИЛАБ ТЕКИСЛАНГ

Республикамизнинг суғориладиган майдонларида ерни ҳар йили текислаб туриш катта аҳамиятга эга. Чунки, ер қанча текис бўлса, экинлар шунча қониб сув ичади ва ўғитлардан баҳраманд бўлади.

Текис майдонлардаги экинларни суғориш учун сув анча кам сарфланади. Сув текис ердан равон оқади, бир жойда тўхтаб қолмайди. Бу эса экинларни, айниқса ғўзани суғориш муддатларини анча қисқартиради.

Агар экин майдонлари текисланмаган бўлса ўсимликни суғориш учун жуда кўп вақт, бинобарин, маблағ сарфланади. Шу билан бирга сувчиларнинг меҳнати анча оғирлашади.

Яхши текисланган майдонларда бир кунда 1,5-2 гектар ерни, текисланмаган жойларда эса шу муддат давомида атиги 0,5-0,6 гектар ерни суғориш мумкин. Шу рақамнинг ўзидан ҳам ерларни яхшилаб текислаш нақадар катта афзалликларга эга эканлиги кўриниб турибди.

Одатда суғорилгандан кейин ер етилгач текисланмоғи керак. Шундагина техника унумли ишлайди ва иш суръати анча жадаллашади. Ёмон текисланган майдонлардаги ғўзаларни суғоришда сув исроф бўлади. Бунинг устига ўсимлик бир текис сув ичмаслиги сабабли бир хилда ривожланмайди, оқибатда ҳосилдорлик камайиб кетади.

Ер нотекис ва эгатлар қинғир-қийшиқ олинган бўлса, культиваторнинг иш органлари тупроқни яхши юмшата олмайди.

Ерларни ўз вақтида, оби-тобида суғориш катта аҳамиятга эга. Тажриба кўрсатганидек, ер суғорилгач у тобига келгунча намнинг 50 процентга яқини буғланиб кетиши мумкин. Агар ер ана шу муддатдан ҳам кечикиб ҳайдалса тупроқда бор-йўғи 20—30 процентга яқин нам қолади. Шунга кўра, текисланган майдонларда ер етилгач 4-6 кундан кейин культивация ўтказилса пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 19,1-26,3 процент камайиб кетиши турган гап. Шундай экан, яхшилаб текисланган майдонларга экилган экинларни, хусусан ғўза қатор ораларини ер оби-тобига келиши биланоқ культивация қилишга киришиш зарур. Шундагина ерда ўсимлик учун етарли миқдорда нам сақлаб қолиш имконияти яратилади.

Ер қанча яхши текисланса механизация, химизация, алмашлаб экиш, уруғчилик, қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва ҳар қандай касалликларга қарши кураш ишларини шу қадар муваффақиятли ўтказиш мумкин бўлади.

Текисланмаган майдонларда, ўнқир-чўнқир жойларда ўсимлик маҳаллий ва минерал ўғитлардан тўла баҳраманд бўла олмайди. Текисланмаган майдонлардаги ғўза тез етилмайди ва кўсаклар ўз вақтида ёппасига очилмайди.

Айниқса шўрхок ерларни текислаш катта аҳамиятга эгадир. Чунки, бундай майдонларни текисламасдан туриб бир қатор агротехника тадбирларини ўз муддатида амалга ошириб бўлмайди.

Сирдарё областидаги Волков номли пахтачилик совхозининг бешинчи бўлимидаги 39 ва 40-бригадалар тажрибаси ерларни яхшилаб текислаш пахтачиликда нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб турибди. «П-2, 8А» агрегати билан пахта майдонлари бўйига қаратиб яхши текисланганда биринчи участкада ўтган йили ҳар гектар ердан 28,7 центнердан пахта олинди. Иккинчи участкада эса экин майдонлари ёғоч-мола билан, бир қисми қўлда текисланганда ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосили 18,3 центнерни ташкил этди. Учинчи участкада ер текисланмаган эди. Оқибатда ана шу ерларнинг ҳар гектаридан 9 центнердан пахта топширилди.

Ана шу рақамлар текисланган ва текисланмаган ерларда пахтадан қанча ҳосил кўтарилганлигини очиқ-ойдин кўрсатиб турибди. Демак, барча хўжаликлар ерларни ҳар йили яхшилаб текислашга жиддий эътибор беришлари ва шу йўл билан ҳам ҳосилдорликнинг кўтарилишига эришишлари зарур.

Ер текислашда «Д-20А», «Д-241», «Д-20БМ» грейдерларидан, «П-2», «8-А» «ПА-3» агрегатлардан фойдаланиш керак. «ПР-5» ер текислагич планировка қилувчи агрегат ерларни текислашда серунум ишлайди. Ҳар бир хўжалик ана шу механизмларни ер текислашга тўла-тўкис сафарбар этмоғи зарур.

Сирдарё областидаги Волков номли, Герман Титов номли, Гагарин номли ва бошқа бир қатор совхозларда экин майдонларини бурчакдан-бурчакка қаратиб диагональ қилиб текислаш яхши натижалар беряпти. Бундай қилинганида ер яхши текисланиши билан бирга, чигит экиш агрегатлари, чопиқ тракторлари ва пахта териш машиналарининг ҳаракати учун яхши шароит вужудга келтирилмоқда.

Афсуски, баъзи хўжаликларда ер текислашга жиддий эътибор берилмаётир. Эгатларни, паст жойларни текислашда грейдерлардан дуруст фойдаланилаётгани йўқ. Айниқса «Д-241» маркали грейдерларнинг бекор туриб қолиш ҳолларига йўл қўйилмоқда.

Республикадаги барча колхоз ва совхозларда ер текисловчи машиналарнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлаш учун уларни ўз вақтида техника қаровларидан ўтказиб туриш лозим. Машиналарнинг сабабсиз тўхтаб қолишига йўл қўймаслик мақсадида уларни авайлаб асраш, карталар четида буриладиган жойларда эҳтиёт бўлиш зарур, тракторларни беҳуда уёқдан-буёққа ҳайдаб юришга чек қўйиш керак.

Суғориладиган ерларни ўз вақтида ва сифатли текислаб бориш ҳамда бу ишда керакли техникадан мақсадга мувофиқ фойдаланиш кам меҳнат ва маблағ сарфлаб экинлардан мўл ҳосил олишга имкон беради.

М. АҲМАДЖОНОВ,
техника фанлари кандидати.

Округ сайлов олди кенгашлари

Ўзбекистоннинг сайлов округларида дастлабки сайлов олди кенгашлари бўлиб ўтди. Бу кенгашларда меҳнаткашлар коллективларининг вакиллари республика Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатиш тўғрисида ўзаро келишиб олдилар.

20-Комсомол сайлов округи меҳнаткашларининг юзлаб вакиллари «Узбексельмаш» заводининг клубига тўпланди. Бу ерда бўлиб ўтган округ сайлов олди кенгашида «Узбексельмаш» заводи комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Қаюмов, вакцина ва сиворотка илмий тадқиқот институтининг бўлим мудири А. К. Алимуҳамедов, 12-мактаб ўқитувчиси В. Н. Воронина ва меҳнаткашларнинг бошқа вакиллари тўплангaнларга қарата нутқ сўзладилар. Шу коллективларнинг умумий йиғилишлари топшириғига мувофиқ, улар КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Николай Викторович Подгорний** ва шу корхона слесари **Андрей Егорович Кочетковнинг** шу округда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми депутатлигига номзод қилиб кўрсатилишини зўр якдиллик билан қўллаб-қувватладилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига Комсомол сайлов округидан овозга қўйилишга розилик беришни Н. В. Подгорний ва А. Е. Кочетковдан сўрашга қарор қилинди.

Андижон область, Москва районидаги Фрунзе номли колхоз клубида 146-Пахтаобод сайлов округи меҳнаткашлари вакилларининг кенгаши бўлиб ўтди. Фрунзе номли колхоз раиси М. Мусаев, Ленин номли колхоз партия ташкилотининг секретари Ғ. Абдужабборов, Охунбобоев номли колхозининг бригада бошлиғи А. Дадабоев ва кенгашнинг бошқа қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Шароф Рашидович Рашидовни** Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш тўғрисида округда бўлиб ўтган сайлов олди йиғилишларининг қарорларини ўз коллективлари номидан якдиллик билан қўллаб-қувватладилар.

Сайлов олди кенгашининг қатнашчилари Ш. Р. Рашидовга мурожаат қилиб, Пахтаобод сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик беришни ундан сўрадилар.

А. Н. КОСИГИННИНГ ИНГЛИЗ ВА ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ ҲУЗУРИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

ЛОНДОН, 10 февраль. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 9 февралда чет эл журналистлари уюшмасида баёнот берди ва инглиз ҳамда чет эл мухбирларининг саволларига жавоб қайтарди.

А. Н. Косигин шу ерда ҳозир бўлган кишиларга мурожаат қилиб, бундай деди:

Халқаро матбуот вакилларининг бу қадар нуфузли йиғилишида ҳозир бўлишга таклиф этганликлари учун миннатдорчилик билдиришни истар эдим. Мен сизлар билан учрашиб, Совет ҳукуматининг, халқимизнинг ва бутун дунё халқларининг диққат марказида турган масалалар юзасидан ўз нуқтаи назаримизни баён қилмоқ учун бу таклифдан мамнуният билан фойдаландим.

Жаҳонда жуда мураккаб воқеалар содир бўлаётир ва бу воқеалар билан боғлиқ бўлган проблемаларни ҳал этиш, албатта, осон иш эмас. Бу воқеалар жаҳон халқларини ташвишга солмоқда, жаҳон жамоатчилигини ғоят қизиқтирмоқда ва, афтидан, бу ҳол бу қадар кўп матбуот вакилларининг бу ерга тўпланиш сабабларидан бири бўлса керак.

Ҳозирги вақтда жаҳонда содир бўлаётган воқеалар учун давлатларнинг ҳукуматлари маълум даражада жавобгардирлар. Аммо, миллионларча кишилар овозингизга қулоқ солаётган сиз, матбуот вакилларига ҳам жавобгарликнинг муайян улуши юкланади, чунки матбуот жамоатчилик фикрини шакллантиришда муҳим роль ўйнайди. Шу сабабли мен сизлар билан биргаликда бу ерда жаҳон сиёсатининг муҳим масалаларини муҳокама қилганимиз ҳолда, бу масалаларни матбуотда ёритиш учун жавобгарликни ҳис этишимизни истар эдим.

Вьетнамда уруш бораётган, кўп давлатларнинг ҳарбий бюджетлари ўсаётган, АҚШ каби мамлакатнинг ҳарбий бюджети йилига 75 миллиард долларга етиб, иккинчи жаҳон уруши йилларида ҳарбий мақсадлар учун ажратилган миқдордан ҳам ошиб кетган бир пайтда, буларнинг ҳаммаси жаҳондаги барча кишилар қалбини ташвишга солмай қололмайди.

Бизнинг Буюк Британияга қилган сафаримиз ҳар иккала мамлакатимизни қизиқтираётган, бутун дунёни қизиқтираётган бир қанча халқаро проблемалар юзасидан Бош министр Г. Вильсон билан, Буюк Британия ҳукуматининг министрлари билан фикрлашиб олиш имконини беради. Биз шу кунларда худди шу масалалар билан бандмиз. Биз муҳим халқаро проблемаларни муҳокама қилмоқдамиз, Совет Иттифоқи билан Буюк Британия ўртасида сиёсат соҳасида ҳам, экономика соҳасида ҳам икки томонлама муносабатлар билан боғлиқ бўлган масалалар ҳақида фикрлашиб олмоқдамиз.

Бугунги йиғилишингизнинг ҳурматли раиси кўп саволлар тушди, матбуот вакиллари шу саволларга жавоб олишни истардилар, деди. Бу саволлар орасида Буюк Британия ҳукуматининг раҳбарлари билан проблемаларни муҳокама қилиш қай даражада қониқарли ўтмоқда, деган савол ҳам бор. Шуни айтишим кераки, бизнинг суҳбатларимиз ҳозирги босқичда қониқарли ўтмоқда, деб ўйлайман. Башарти сизлар батафсил жавоб олишни, шу жумладан, музокаралар давомида эришилиши мумкин бўлган натижалар тўғрисида ҳам батафсилроқ жавоб олишни истайдиган бўлсангиз, мен бунга воқеаларни олдиндан билиб хабар беришни истамайман, деб жавоб қайтараман. Биз муҳокамани тамомлаб, якунловчи тегишли ҳужжатни келишиб олганимиздан кейин бу ҳақда гапириш мумкин бўлади. Ана шу ҳужжат баёнот ёки ахборот шаклида бўлиши мумкин.

Мен кириш сўзимни давом эттиришим мумкин, лекин нақадар кўп гапирадиган бўлсам, саволларга жавоб қайтариш учун камроқ вақт қолади. Бинобарин, саволларингизга жавоб қайтаришга киришсам яхшироқ бўлади.

Шундан кейин А. Н. Косигин инглиз ва чет эл матбуотининг шу ерда ҳозир бўлган вакилларининг саволларига жавоб қайтарди.

«Санди миррор» газетасининг мухбири: Сиз Англиянинг «умумий бозор»га кириши Европанинг экономикасини ривожлантириш учун ва Европа хавфсизлиги учун фойдали ёки зарарли бўлур эди, деб ҳисоблайсизми?

(Давоми иккинчи бетда).

А. Н. КОСИГИННИНГ ИНГЛИЗ ВА ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ ҲУЗУРИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

А. Н. Косигин: Бундай савол билан Вильсон жанобларига мурожаат қилиш маъқул бўлур эди, деб ўйлайман. У ана шу саволга аниқроқ жавоб берган бўлур эди. Лекин сиз менинг фикримни билишни истамоқчи бўлсангиз, шуни айтишим керакки, «умумий бозор» деган номнинг ўзиёқ аниқ ном эмас. У, «умумий бозор» деб аталиши мумкин эмас, чунки кўп давлатлар унга аъзо бўлиб кирган эмас. Европадаги барча мамлакатлар ана шу бозорга аъзо бўлиб, савдо-сотиқ соҳасида биргаликда ҳамкорлик қилганларида, уни умумий — муштарак бозор деб аташ мумкин бўлур эди. Тор доирадаги бозорлар Европага фойда келтирмайди. Шу сабабли, Европадаги барча давлатларга тамомила тенглик асосларида ҳамкорлик қилиш имконини берадиган бозорларга эга бўлиш керак.

«Уолл-стрит жорнэл» мухбири: Бош министр жаноблари, фақат Ғарбий Европа билангина эмас, балки Америка Қўшма Штатлари билан ҳам техника ҳамкорлигини ривожлантиришни хоҳлайсизми?

А. Н. Косигин: Биз савдо-сотиқ каби техника ҳамкорлиги ҳам муштарак иш бўлиши ва бунда Совет Иттифоқи ҳам, Европадаги бошқа мамлакатлар ҳам, Америка Қўшма Штатлари ҳам иштирок қилиши лозим деб ҳисоблаймиз. Биз ана шундай ҳамкорлик тарафдоримиз. Аммо, афсуски, рўй берган вазият туфайли АҚШ билан бундай ҳамкорликни йўлга қўйишнинг ҳозирча иложи бўлмаётир. Башарти, бундай ҳамкорлик қилиш иложи бўлганида биз уни албатта табриклаган бўлур эдик ва бу ҳамкорлик ҳаммага, шу жумладан, Америка Қўшма Штатларига ҳам наф келтирган бўлур эди, деб ўйлайман.

Аммо, айни вақтда мен шуни айтишни истар эдимки, ҳозирги пайтда Ғарбдаги баъзи экономистларнинг мулоҳазаларида Европа мамлакатларининг техника тараққиёти даражасида АҚШ даражасига нисбатан қандайдир «пастлик» бор деган гаплар баъзан эшитилиб қолмоқда. Менинг фикримча, бу тамомила хато фикрдир. Бундай фикр фактларга асосланмаган ва Европа иқтисодий тараққиёти ҳақидаги ҳамма маълумотларни ва потенциал имкониятларни — табиий, одам кучи имкониятларини, бу ерда тўпланган тажриба ва билимларни ҳисобга олмайди. Фан ва техника соҳасида, инженерлик иши соҳасида Европа, албатта, тенг бўлиб, кўп ҳолларда жуда муҳим иқтисодий ва техника проблемаларини ҳал этишда олдинда бориши мумкин, деб ўйлайман.

Буюк Британия стратегик тадқиқотлар институтининг вакили: Ракетага қарши совет мудофаа системасининг ривожлантирилиши қуролланиш пойгасида янги қадамдир, деган фикрга қўшилмайсизми?

ЮПИ агентлигининг мухбири: Ракетага қарши мудофаа системаларини ривожлантириш мораторийлари тўғрисида битишиб олиш мумкин деб ҳисоблайсизми, башарти, шундай деб ҳисобласангиз, қандай шартлар асосида битишиб олиш мумкин?

А. Н. Косигин: Бу ҳарбий соҳанинг муҳим масаласидир. Мен бу саволга тўппа-тўғри жавоб беришни истамасдим ва, ўз навбатида, шу саволни берган кишига (унинг Англия стратегик тадқиқотлар институтининг вакили эканлигини тушуниб олдим) қуйидаги саволни беришни хоҳлайман: Қандай қуролни — ҳужум қуролиними, ёки мудофаа қуролиними, кескинлик омили деб қараш керак? Менинг фикримча, ҳужумнинг олдини оладиган мудофаа системалари қуролланиш пойгасининг боиси бўлмай, балки кишилар ҳалокатининг олдини оладиган омилдир. Баъзи кишилар: шаҳарларни ва бутун-бутун давлатларни йўқ қилиб юбора оладиган тажовуз қуролига эга бўлиш арзонга тушадими, ёки ана шундай ҳалокатнинг олдини олиши мумкин бўлган мудофаа қуролига эга бўлиш арзонга тушадими, деб муҳокама юритадилар. Ҳозирги пайтда баъзи жойларда арзонга тушадиган системани ишлаб чиқиш керак, деган назариялар учраб туради. Шу хилдаги «назариётчилар» одамни ўлдириш қанчага тушади — 500 минг долларгами ёки 100 минг долларгами, деган масала устида ҳам бахслашмоқдалар. Ракетага қарши система тажовуз системасидан эҳтимол қимматга тушар, лекин бу система одамларни ўлдиришга эмас, балки инсонларнинг жонини сақлаб қолишга мўлжалланган. Менга берилган ана шу саволга жавоб қайтармаётганлигимни тушунаман, лекин сизларнинг ўзингиз тегишли хулосаларни чиқариб олишингиз мумкин.

Хавфсизлик проблемаларини ҳал этмоқ учун бундан ҳам ишончлироқ бошқа йўллар бор, бу йўллар ҳақиқатан ҳам инсониятга мақбул бўла олур эди. Биз умуман ядро билан қуролланишни тўхтатиш ва ядро қуроли запасларини йўқ қилиб юбориш тарафдори эканлигимизни биласиз. Биз шундай қилишга тайёрмиз, бундай қурол бизда кам бўлганлиги учун эмас, балки кўп бўлганлиги учун шундай қилишга, инсониятга ядро қуроли даркор бўлмаганлиги учун шундай қилишга тайёрмиз. Матбуот вакиллари, одамларнинг онгига таъсир кўрсатадиган кишилар масалани худди шу тарзда ёритганларида, қандай қурол — тажовуз қуролими, ёки мудофаа қуролими арзонга тушади, деган гаплардан кўра, кўпроқ натижалар ҳосил қилинган бўлур эди, деб ўйлайман. Энг яхшиси шуки, ядро қуролларидан воз кечишга ва ядро қуролини йўқ қилиб юборишга эришмоқ керак. Кўп кишилар бу мураккаб масала, уни ҳал этиб бўлмайди ва ҳоказо, деган гапларни айтадилар. Тўғри, бу оддий масала эмас, лекин инсоният бу масалани ҳал этиши керак бўлади. Биз бу масалани шу асрда ҳал этмасак, шундан кейинги асрда ҳал этишга тўғри келади ва бу масала қанча вақт ҳал этилмай қолса, инсоният учун шунчалик кўп мушкулот туғилади.

Ғарбий Германиядаги «Дер шпигель» журналининг мухбири: Биринчидан, ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартноманинг яқин орада имзоланиши кутиладими ва, иккинчидан, шу муносабат билан Германия Федератив Республикасининг тутган позицияси муҳим омил бўладими?

А. Н. Косигин: Биз ядро қуролини тарқатмаслик тарафдоримиз ва бундай қуролни бундан буён тарқатишни тақиқлаш лозим бўлган пайт келди, деб қатъий ҳисоблаймиз. Биз бу соҳада янги рақобатчилар пайдо бўлишидан қўрққанимиз учун бундай позицияни эгаллаётганимиз йўқ. Биз инсоният агар бундан буён ҳам яшашни истар экан, ядро қуролининг кераги йўқ, деб ҳисоблаймиз. Ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги масалани муҳокама қилишнинг бориши яқин орада бу масалани ҳал этишга киришиш имконияти борлигини кўрсатади. Германия Федератив Республикасига келганда шуни айтишим керакки, унинг исташи ёки истамаслигидан қатъи назар, ГФР ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги битимга қўшилиши керак. Биз ГФРнинг ядро қуролига эга бўлишига йўл қўймаймиз ва унинг бу қуролни эгаллаш имкониятига эга бўлмаслиги учун ҳамма чораларни кўрамиз. Биз бу гапларни зўр қатъият билан айтмоқдамиз.

Бернда чиқадиган «Дер бунд» газетаси ва Ғарбий Германияда чиқадиган «Рейнишер меркур» газетасининг вакили: Ғарбий Германия ҳукуматининг қандай тадбирларини Бонннинг Европада тинчлик ва хавфсизликка астойдил интилаётганлигини исбот қилувчи конкрет ва ижобий далил деб ҳисоблаш мумкин бўлур эди?

А. Н. Косигин: Биз иккинчи жаҳон урушининг якунларини қайтадан кўриб чиқиш мумкин эмас, деган фикрга асосланамиз. Реваншчилик идеялари тамомила йўқотилиши лозим. Бу идеяларнинг жанозасини ўқиб қўйиш керак. Реваншчилик идеясини амалга оширишга уриниш урушдан далолат берган бўлур эди. Бу нарса Европадаги ҳамма мамлакатларга, шу жумладан, ГФРнинг ўзига ҳам аёндир. Иккинчи жаҳон урушидан кейин Европада таркиб топган чегаралар асло қайтадан кўриб чиқилмайди. Шу сабабли, ГФРнинг тинчлик ва Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш ишига қандай ҳисса қўша олишини тушуниб олиш қийин эмас. Бу мамлакатнинг ҳукмрон доиралари реваншчилик фикридан тамомила ва абадий воз кечишлари, реваншчилик фикрларини амалга ошира оламиз, деб ўйлашни ҳам эсдан чиқаришлари керак. Улар Ғарбий Германия қачон бўлса ҳам ядро қуролини олади, деган фикрдан воз кечишлари лозим. Ғарбий Германия бу қуролни ололмайди. ГФРдагилар шуни тушуниб олишлари керакки, Европадаги мавжуд чегаралар ўзгармас чегаралардир. ГФРнинг бу масалалар ҳақида реалистик йўл тутиши Европадаги кескинликни ва фақат Европадагина эмас, балки бутун дунёдаги кескинликни ҳам юмшатишга қўшилган катта ҳисса бўлур эди. ГФР Европадаги реал вазиятни қачон бўлса ҳам эътироф этишга мажбур бўлажагига аминмиз. Бундан қочиб қутулиш мумкин эмас.

Ғарбий Германиядаги «Франкфуртер рундшау» газетасининг мухбири: Бош министр жаноблари, Ғарбий Германия билан Руминия ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилганлигини тўғри йўлдан қўйилган қадам деб ҳисоблайсизми?

А .Н. Косигин: Менинг фикримча, Руминия раҳбарлари бу саволга жавоб қайтарганларида яхшироқ бўлур эди. Дипломатия муносабатлари ўрнатиш — шунга қарор берган давлатларнинг ишидир.

Германия Федератив Республикаси билан муносабатларга доир умумий масалаларга келганда, бизнинг бу хусусдаги нуқтаи назаримиз доим ўзгармай қолади: Биз ГФР билан тузиладиган ҳар қандай битим шунга асосланиши керакки, Ғарбий Берлиннинг Федератив Республикага ҳеч қандай алоқаси йўқ. Европада урушдан кейинги чегаралар ўзгартирилмайдиган чегаралардир, суверен давлат бўлмиш Германия Демократик Республикаси мавжуддир. Совет Иттифоқи, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Франция имзолаган Потсдам битимларига қаттиқ риоя қилиш керак, деб ҳисоблаб келдик ва шундай деб ҳисобламоқдамиз.

Шу муносабат билан жамоатчилик фикри ва матбуот мавжуд халқаро шартномаларнинг барча давлатлар томонидан бажарилишини таъминлаш мақсадида ҳукуматларга таъсир кўрсатишлари лозим эканлигига алоҳида эътиборни жалб этишни истар эдим. Халқаро шартномалар ва мажбуриятларга: бугун имзоладим, эртага эса, имзомни ўчириб ташладим, деган таҳлитда қараш ярамайди. Шартномаларнинг ўзгармаслиги принципини бузиш халқаро муносабатларда бошбошдоқликка олиб келган бўлур эди. Бу гап Потсдамда имзоланган битимга ҳам тааллуқлидир. Такрор айтаман, бу битим қайси мамлакатларга тааллуқли бўлса, шу мамлакатлар уни пухта бажаришлари лозим. Биз шу фикрда турибмиз ва бу фикрни оғишмай амалга ошираверамиз.

Ғарбий Германиядаги «Франкфуртер альгемайне» газетасининг мухбири: Министрлар Советининг Раиси жаноблари, сиз 8 февралда Гилдхоллда сўзлаган нутқингизда Германия Федератив Республикасида национал-демократик партиянинг таъсири кучайиб бораётганлиги ҳақида гапирдингиз. Ғарбий Германияда демократик партияларни қўллаб-қувватлаётган немислар сони национал-демократик партияни қўллаб-қувватлаётган немислар сонидан анча ортиқ деб ўйламайсизми?

А .Н. Косигин: ГФРда қанча киши янги фашист партияни қўллаб-қувватлаётганлигини аниқ айтиб беролмайман. Менинг фикримча, Ғарбий Германия газетасининг вакили ГФРдаги сиёсий кучлар нисбатини яхшироқ билса керак.

Мен кеча ГФРда янги фашистлар партияси кучайиб бормоқда деган эдим ва ҳозир ҳам шу гапларни такрорламоқчи бўламан. Афсуски, бу процесс кучайиб, янги фашистлар бир позиция кетидан иккинчи позицияни қўлга ола бошлаётганликларини кўриб турибмиз. Йигирманчи йилларда Мюнхен пивохонасида Гитлернинг атиги 50 га яқин маслакдоши бўлганлигини эсга туширинг. Хўш, шундан кейин нима бўлди? Гитлернинг фашист партияси пайдо бўлди. Бу партия бутун дунёни ҳалокат ёқасига келтириб қўйди.

Биз бу ҳолнинг такрорланишини истамаймиз ва унинг такрорланишига йўл қўймаймиз. Совет Иттифоқи Европа хавфсизлиги ва Европада тинчлик ишини қадрлаётган бошқа давлатлар билан биргаликда Ғарбий Германияда фашизмнинг тикланишига қарши кураш олиб боради. Биз ўз ихтиёримизда бўлган барча кучлар билан шундай қиламиз. Менинг фикримча, антигитлерчилар коалициясидаги барча иттифоқчиларимиз, Потсдам битимини имзолаганларнинг ҳаммаси фашизмнинг қайтадан тикланишига қарши кураш олиб боришлари керак.

Ҳозир мен айтаётган гаплар биз Ғарбий Германиянинг бутун халқига ишончсизлик билан қарамоқдамиз, деган маънони англатмайди, албатта. Биз ажойиб герман ишчилар синфини тараққиёт, демократия ва революция иши учун кўп иш қилган шонли герман революционерларини биламиз. Биз уларни ҳамиша қадрлаб келдик ва бундан буён ҳам қадрлай берамиз. Биз Ғарбий Германиянинг реваншчиликка қарши ва фашизмнинг қайтадан тикланишига қарши мардона кураш олиб бораётган ҳамма кишиларига иззат-ҳурмат билан қараймиз. Аммо, бизнинг халқимиз герман фашизмини астойдил ёмон кўради ва унинг қайтадан тикланишига йўл қўймасликка қатъий қарор бергандир. Менинг фикримча, бу — тинчликни қадрлаётган барча кишиларнинг муштарак мақсадидир. Бу ерда ҳозир бўлган кишилар ҳам бу фикрга қўшиладилар, деб умид қиламан. Бу — Германия Федератив Республикаси аҳолисининг манфаатларига ҳам жавоб беради.

«Морнинг стар» газетасининг мухбири: Сизнинг визитингиз натижасида Европа хавфсизлигини таъминлаш истиқболлари яхшиландими?

А. Н. Косигин: Кейинги кунларда бўлган алоқалар, томонларнинг нуқтаи назарини аниқ билиб олиш — буларнинг ҳаммаси, албатта, катта ишончни вужудга келтиришга ёрдам беради, бизларни бир-биримиздан ажратиб турган ёки ҳамжиҳат қилаётган масалаларни чуқурроқ билиб олиш имкониятини туғдиради. Шу нуқтаи назардан олиб қараганда, Лондондаги алоқаларимиз фойдалидир ва бу алоқалар Европада кескинликни юмшатиш ишига хизмат қилишини истар эдик.

Англиядаги «Индепендент телевижн» телевизион компаниянинг вакили: Сизнинг фикрингизча, Хитойдаги воқеалар қанчалик жиддий тус олган ва бу воқеалар совет сиёсатига қандай таъсир кўрсатади?

А. Н. Косигин: Хитой — Совет муносабатлари кескинлашганлиги сизларга яхши маълум. Жумладан, кейинги вақтларда бўлган воқеалар буни кўрсатиб турибди. Мен шуни айтишим керакки, биз улуғ хитой халқини, Хитой Коммунистик партиясини ғоят иззат-ҳурмат қиламиз. Биз муносабатларимиз яхши муносабатлар бўлишини истар эдик ва шу мақсадга эришмоқ учун қўлимиздан келган ҳамма чораларни кўрдик. Ҳозирги вақтда бўлаётган воқеалар, афтидан, Хитойдаги ички курашни характерлаб беради. Бу кураш ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги муваффақиятсизликлар билан ва ташқи сиёсий муносабатларни мушкуллаштириб, рўй берган аҳволдан қутулиш йўлларини қидириб топиш учун қилинаётган уринишлар билан боғланган. Башарти, келажакдаги муносабатларимиз тўғрисида гапирадиган бўлсак, яна бир марта айтиб ўтишим керакки, бу муносабатларнинг яхшиланиши бизнинг истакларимизга муносиб бўлур эди.

Ғарбий Германиядаги «Шпрингер форин ньюс сервис» агентлигининг вакили: Хитой билан дипломатия муносабатлари тамомила узилиши мумкин ёки ҳатто қуролли низо келиб чиқиши мумкин, деб ўйлайсизми?

А. Н. Косигин: Қуролли низо эҳтимоли борлигига келганда шуни айтиш керакки, мен бундай низо учун бирон сабаб бор деб ўйламайман. Хитой билан дипломатия муносабатлари тўғрисидаги берилган саволга шундай жавоб қайтараман: биз бу муносабатларни сақлаб қолишни истаймиз ва шунга интиламиз, лекин бунинг учун иккинчи томон дипломатик вакилларнинг ҳуқуқларини гарантиялайдиган халқаро қонунлар ва нормаларга риоя қилиши шарт, албатта. Иккинчи томон дипломатик ходимларимизнинг фаолияти учун нормал шароитларни таъминлаш йўлида бажаришга мажбур бўлган ишларни қилар экан, у ҳолда биз дипломатик муносабатларни узиш учун бирор баҳона топилишига йўл қўймаймиз, албатта.

Сўнгра раислик қилувчи Вьетнам тўғрисида кўп саволлар тушганлигини ва, жумладан, Совет Иттифоқи Буюк Британиянинг Женева кенгашини чақириш тўғрисидаги таклифига қўшилишга тайёрми, деган савол тушганлигини айтади.

А. Н. Косигин: Мен сизларга қуйидагиларни айтишни истар эдим. Лондон газеталари бугунги ва кечаги сонларида Тасманиядаги ёнғинларни тасвирловчи фотосуратларни босиб чиқаришди. Сизлар ана шу фотосуратларни кўздан кечирганингизда, шу қадар катта бахтсизликка дучор бўлган кишиларнинг қайғу ситамларига ҳамдард бўласиз. Аммо, Вьетнамдаги бахтсизликлар, вайронгарчиликлар, ёнғинлар, ер билан яксон қилинган шаҳар ва қишлоқларнинг фотосуратларини Лондон газеталарида кўриш мумкин бўлганида, бу, шубҳасиз, агрессиянинг йўлини тўсмоқ учун чоралар кўришга ундаган бўлар эди.

Мен кеча Ратушада сўзлаган нутқимда Вьетнам масаласига батафсил тўхталиб ўтган эдим ва айтилган гапларни яна такрорлаб ўтиришни истамайман. Эътибор қилиниши зарур бўлган бир ҳолат тўғрисидагина гапирмоқчи бўламан, — мен бунда Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг Австралия журналистларидан бири билан қилган суҳбатида айтган гапларини кўзда тутаман. Министр бу суҳбатида шундай таклифни илгари сурдики, бу таклифнинг моҳияти қуйидагилардан иборат: Америка Қўшма Штатлари Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни сўзсиз тўхтатиши керак, шундан кейин Вьетнам проблемасини сиёсий жиҳатдан ҳал этиш йўлларини қидириб топиш учун музокаралар олиб бориш мумкин бўлади.

Биз Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг ана шу гапларига тамомила қўшиламиз ва АҚШ бундан фойдаланиши керак, деб ҳисоблаймиз. Бу — жуда яхши конструктив таклиф бўлиб, ҳозирги пайтда АҚШ дучор бўлган мушкул аҳволдан қутулиш йўлини топиш имконини беради. АҚШнинг жамоатчилик фикри бу йўлда куч-ғайрат сарф қилиб, АҚШ раҳбарларини Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министри баён қилган таклифга эътибор билан қарашга ундаши лозим деб ўйлайман. Биз бу таклифни тўла равишда қўллаб-қувватлаймиз.

Америкадаги «Херст ньюспейперс» газета трестининг мухбири: Шимолий Вьетнамга қарши ҳамма уруш ҳаракатлари тўхтатилган тақдирда, Вьетнам Демократик Республикасининг ҳукумати АҚШ билан сулҳ музокаралари бошлашга тайёр тура олар эди, деб ҳисоблайсизми? Бундай музокараларни бошлаб юбориш учун қандайдир бошқа дастлабки шартлар бор деб ўйлайсизми?

А. Н. Косигин: Мен бу саволга жавоб қайтардим. Шу хатни ёзган кишига Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг баёнотини ўқиб чиқишни маслаҳат кўрар эдим. Мен шу баёнотни далил қилиб келтирдим ва бу баёнот ана шу саволга жавоб беради. Баёнотда Вьетнам Демократик Республикаси қандай шартлар билан музокаралар олиб боришга рози бўлажаги тўғрисида гапирилади. Мен яна такрор айтаманки, биз ана шу фикрларга тамомила қўшиламиз.

Америкадаги «Тайм» журналининг вакили: Шимолий Вьетнам билан Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти ўртасидаги ўзаро муносабатларни қандай тасаввур этганлигингизни айтиб беролмайсизми?

А. Н. Косигин: Вьетнам халқи Америка агрессиясига қарши олиб бораётган ўз курашида бутун бир халқдир. Бу табиий бир ҳол. Вьетнам халқи узоқ вақт бошқа давлатларнинг мустамлакачилик ҳукмронлиги остида қолиб келди ва ўн йиллардан буён ўз мустақиллиги учун, ўз суверенитети учун курашиб келмоқда. Миллий озодлик фронти билан Шимолий Вьетнам ўртасидаги муносабатлар ғоят дўстона муносабатлардир, албатта. Вьетнам халқи бирлашмоғи керак ва у охиригача етказадиган кураш давомида албатта бирлашади. Мамлакатнинг жанубида ва шимолида бўлаётган воқеалар қаҳрамон Вьетнам халқининг озодлик йўлидаги умумий курашидан иборат эканлигини кўриб турибсиз.

Англия телевизион компаниясининг вакили: Мен Брук масаласига тўхталиб ўтмоқчиман. Сиз Совет Иттифоқининг унга нисбатан раҳмдиллик қилиши учун асос бор деб ҳисобламайсизми? Брукнинг қай даража айбдор эканлиги хусусида Англияда ва Совет Иттифоқида баъзи келишмовчиликлар борлигини ҳам эътиборга олганда, ана шундай раҳмдиллик кўрсатиш Совет Иттифоқи билан Англия ўртасидаги муносабатларни яхшилашга ёрдам берган бўлур эди.

А. Н. Косигин: Сиз хусусий, конкрет масалани кўтаряпсиз. Мен ҳам Буюк Британияда бўлиб ўтган воқеа билан боғлиқ бўлган бирон хусусий, конкрет масалани топишим мумкин эди. Аммо, мен бундай қилмайман. Бизнинг мамлакатимизда Брукнинг ишини кўрган ва уни айбдор деб топган одил суд органлари бор. Брукнинг иши очиқ суд мажлисида кўрилди ва унинг айблари исбот қилинди. Брук бунинг учун жавобгардир. Мен Министрлар Советининг Раиси сифатида суднинг ишига аралашиш ҳуқуқига эга эмасман ва суднинг қарорига ишонмаслик учун ҳам қўлимда ҳеч қандай асос йўқ.

Би-би-си компаниясининг вакили: Вьетнамда янги йил муносабати билан яраш эълон қилинганидан кейин американликлар ҳозир иккинчи томон бу ярашни 50 мартадан кўпроқ бузганлигини хабар қилдилар. Бундай шароитларда Шимолий Вьетнам ва озодлик учун курашувчилар жавоб тариқасида тадбир ва чоралар кўрмасалар американликлар ҳар қандай уруш ҳаракатларини тўхтатишлари мумкин деб ҳисоблайсизми?

А. Н. Косигин: Вьетнамликлар яраш аҳди АҚШ томонидан кўп марта бузилганлигини хабар қилганликларини эшитдим.

Вьетнам проблемасини ҳал этиш истиқболларига келганда, бу истиқболлар Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрининг суҳбатида айтилган конкрет таклифларда ўз ифодасини топганлигини кўриб турибман. Менинг фикримча, бу — мазкур проблемани Вьетнам ва АҚШ вакиллари ўртасида бевосита муҳокама қила бошлаш учун қулай бир фурсатдир.

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

ЛОНДОН, 11 февраль. (ТАСС). Ўрток А. Н. Косигин кеча Буюк Британия Коммунистик партиясининг бош секретари Ж. Голлан бошчилигидаги Буюк Британия Коммунистик партияси сиёсий комитетининг аъзолари билан дўстона учрашди.

АНГЛИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ОРҚАЛИ

ЛОНДОН, 11 февраль. (ТАСС махсус мухбири). СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг Би-Би-Си комментатори К. Харрис билан суҳбати кеча кечқуруи Англия телевидениеси орқали кўрсатилди.

А. Н. КОСИГИН ШОТЛАНДИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ЛОНДОН, 11 февраль. (ТАСС махсус мухбири). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва у билан бирга Буюк Британияга келган кишилар 11 февралга ўтар кечаси махсус поезд билан Шотландияга жўнаб кетдилар.

А. Н. КОСИГИН ГЛАЗГОГА КЕЛДИ

ГЛАЗГО, 11 февраль. (ТАСС махсус мухбири). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бугун эрталаб махсус поездда Глазгога келди.

Шаҳар ратушасида Лорд-мэр ва Совет ҳукуматининг бошлиғи қисқача табрик нутқлари сўзладилар.

ЮКСАК ЯКДИЛЛИК БИЛАН

12 МАРТ — Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайловлар КУНИ

Ўзбекистондаги сайлов округларида сайлов олди йиғилишлари бўлиб ўтмоқда. Бу йиғилишларда меҳнаткашларнинг коллективлари юксак якдиллик билан республика Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатмоқдалар.

ТОШКЕНТ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати саралаш фабрикасининг коллективи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Александр Николаевич Шелепинни** ва комбинат флотатори **Ольга Ивановна Гусевани** 48-Олмалиқ сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

Тошкент сайлов округларида корхоналар ва ўқув юртларида бўлиб ўтган сайлов олди йиғилишининг қатнашчилари Тошкент тепловоз депоси, тепловоз машинистининг ёрдамчиси **София Саидовани** 3-темир йўл сайлов округидан, «Ташкенткабель» заводи прокат цехининг бошлиғи **Юрий Иванович Ильичёвни** 11-Куйбишев сайлов округидан, Тошкент медицина институтининг доценти **Надежда Семёновна Петровани** 12-Калинин сайлов округидан, Киров район партия комитетининг биринчи секретари **Шоира Собировна Аҳмадалиевани** 22-Марказий сайлов округидан, Тошкент авиация заводининг директори **Константин Сергеевич Поспеловни** 23-Октябрь сайлов округидан, Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-ўрта мактаб педагоги **Муаззам Назаровани** 25-Жданов сайлов округидан, Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари **Толип Содиқовни** 30-Собир Раҳимов сайлов округидан, Ҳамза номидаги Ўзбек академик драма театрининг режиссёр-артисти, Ўзбекистон театр жамияти правлениесининг раиси, СССР халқ артисти **Олим Хўжаевни** 34-Каттабоғ сайлов округидан, Абразив буюмлар комбинатининг ишчиси **Тамара Ивановна Жанпейсовани** 43-Индустриал сайлов округидан, Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **Павел Иванович Садименкони** 45-Дзержинский сайлов округидан, «Таштекстильмаш» заводининг бош технологи **Василий Михайлович Филимоновни** 46-Тўқимачилик сайлов округидан, Тўқимачилик комбинатининг директори **Зикрулла Абдуллаевич Абдуллаевни** 44-завод сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Тошкент области саноат корхоналари ва муассасаларининг коллективлари, колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари «Узбекуголь» комбинатининг бошлиғи **Андрей Дмитриевич Лебедковни** 52-Шахтёр округидан, Бекобод цемент заводи айланувчи печлар машинисти **Шермамад Мелиевни** 57-Бекобод округидан, Чирчиқ шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Фаттоҳ Ғафурович Ёқубовни** 59-пролетар округидан, Чирчиқ электрохимия комбинатининг директори **Воҳид Қодировни** 60-Химзавод округидан, Юқори Чирчиқ районидаги «Паркент» боғдорчилик-узумчилик совхозининг ишчиси **Хазипа Файзиевани** 82-Жумабозор округидан, Калинин районидаги «Ўзбекистон 40 йиллиги» колхозининг сут соғувчиси **Мунаввар Исҳоқовани** 83-Юнусобод округидан, Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатининг директори **Павел Семёнович Поклонскийни** 49-Олтинтопган округидан, Калинин район партия комитетининг биринчи секретари **Маҳкам Камоловни** 85-Ленин округидан, Ўзбекистон ССР прокурори **Мамажон Мақсумовни** 92-Искандар округидан, Янгийўл районидаги Свердлов номли колхознинг бригада бошлиғи **Назира Йўлдошевани** 101-Свердлов округидан, Янгийўл районидаги Ниёзбоши қишлоқ участка касалхонасининг бош врачи **Напиза Муҳиддиновани** 102-Ниёзбоши округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ

Андижон областининг меҳнаткашлари ўзларининг сайлов олди йиғилишларида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисининг ўринбосари **Акрам Рустамович Хўжаевни** 110-Калинин округидан, Андижон гидролиз заводининг старший нейтрализатори **Любовь Васильевна Сухоруковани** 113-Панфилов округидан, Андижон область ижроия комитети раисининг ўринбосари **Турсуной Раҳматуллаевна Каримовани** 119-Бўтакўра округидан, Балиқчи район партия комитетининг биринчи секретари **Абдурашид Тожибоевни** 124-Эскихаққулобод округидан, Мингбулоқ совхозининг бригада бошлиғи **Соҳадат Алиёровани** 125-Бўз округидан, «Гулбоғ» совхозининг директори **Тен Хай Гюнни** 127-Гулбоғ округидан, Избоскан районидаги 8-совхоз территориясида жойлашган мактаб ўқитувчиси **Раиса Давидовна Мурашевани** 130-Избоскан округидан, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри **Нормуҳаммад Жўраевич Худойбердиевни** 132-Қўқон қишлоқ округидан, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Госплан раиси **Саидкарим Зиёдуллаевни** 138-Савай округидан, «Ползонтош» конининг созловчи монтёри **Уринбой Эрназаровни** 144-Комсомол округидан, Москва районидаги «Москва» колхозининг раиси **Мингбой Мамажоновни** 148-Ҳақиқат округидан, Ўзбекистон ССР халқ рассоми **Урол Тансиқбоевни** 153-Дегрезлик округидан, Намангандаги Гагарин номли тикув фабрикасининг мотористи **Ойшахон Сотиболдиевани** 154-Фрунзе округидан, халқ контроли область комитетининг раиси **Рашид Абдураимович Абдуллаевни** 160-Шоҳон округидан, Ўзбекистон ССР сув хўжалиги қурилиши бош бошқармасининг бошлиғи **Нажим Раҳимович Ҳамроевни** 161-Учқўрғон округидан, Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхозининг аъзоси **Майрамхон Мирзакаримовани** 166-Булоқбоши округидан, Чуст район партия комитетининг биринчи секретари **Маматхон Бобохоновни** 173-Чуст округидан, Янгиқўрғон районидаги «Победа» колхозининг сут соғувчиси **Унсунжон Имомбоевани** 179-Заркент округидан, «Андижанирмаш» заводининг бош инженери **Василий Григорьевич Паини** 112-Киров округидан, Учқўрғон районидаги Калинин номли колхоз аъзоси **Марияхон Мамадалиевани** 164-Ленинобод округидан, Балиқчи районидаги «Правда» колхозининг раиси **Ҳайрихон Эргашевани** 121-Балиқчи округидан, Ленин район партия комитетининг биринчи секретари **Ҳошим Мамажоновни** 141-Мустаҳкам округидан, Андижон область ижроия комитетининг раиси **Пўлат Қаюмовни** 109-Билди округидан, Андижон мой-ёғ комбинатининг директори **Худойберди Султоновни** 115-Озод округидан, Андижон районидаги Киров номли колхоз аъзоси **Манзурахон Насриддиновани** 117-Кўнчи округидан, «Андижанводстрой» трестига қарашли 1-қурилиш-монтаж бошқармасининг бульдозерчиси **Исмоил Исроиловни** 126-Жумашўй округидан, Андижон область партия комитетининг секретари **Рихсибой Файзиевни** 129-Коммуна округидан, Москва районидаги «Қизил юлдуз» колхозининг аъзоси **Тўтихон Эргашевани** 145-Москва сайлов округидан, Қўрғонтепа район партия комитетининг биринчи секретари **Қўчқор Авазматовни** 135-Чимён округидан, Намангандаги йирик панелли уйсозлик заводининг кранчиси **Валентина Михайловна Григорьевани** 150-Сардоба округидан, Наманган районидаги Калинин номли колхоз бригада бошлиғи **Муҳаррам Алиевани** 159-Сайрам округидан, Учқўрғон район партия комитетининг биринчи секретари **Вали Ҳайдаровни** 165-Норинкапа округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб тавсия этдилар.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Фарғонадаги фуран бирикмалари химия заводининг коллективи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Шароф Рашидович Рашидовни** ва шу корхонанинг слесари **Лев Иванович Громовни** 357-Ленин сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

Фарғона область шаҳар ва қишлоқларида бўлиб ўтган сайлов олди йиғилишларининг қатнашчилари Бағдод районидаги «Победа» колхозининг раиси **Нурмамат Тўрақуловни** 371-Ултарма округидан, Қува районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси **Мирзамаҳмуд Абдураззоқовни** 385-Карл Маркс номли сайлов округидан, Қўқон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Воҳид Охунович Козимовни** 378-Қўқон округидан, Охунбобоев районидаги Калинин номли колхоз аъзоси **Мукаррам Матқаримовани** 368-Қорақушчи округидан, Ўзбекистон ССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри **Ғози Собирович Собировни** 381-Ленинград округидан, Поп районидаги «Ленинград» колхозининг бригада бошлиғи **Ҳамравали Омоновни** 396-Поп округидан, Ленинград районидаги «Октябрь» колхозининг бош агрономи **Абдилбоқи Абдураҳмоновни** 388-Бувайда округидан, Ленинград районидаги Энгельс номли колхоз раиси **Мирзааҳмад Деҳқоновни** 391-Янгиқишлоқ округидан, «Нефтезаводмонтаж» трестига қарашли Фарғонадаги 2-монтаж бошқармаси слесарларининг бригадири **Эбутаир Сейджемиловни** 359-Фрунзе округидан, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети матбуот давлат комитетининг раиси **Зиёт Исломович Есенбоевни** 362-Куйбишев округидан, Марғилон ипак комбинати мастерининг ёрдамчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Қумрихон Содиқовани** 392-«Октябрь 40 йиллиги» сайлов округидан, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **Гайк Аветисович Габриельянцни** 403-Наймача округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Қўқон мой-ёғ комбинати коллективининг сайлов олди йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Ёдгор Содиқовна Насриддиновани** 377-Совет сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига якдиллик билан ўз номзодлари деб атадилар.

Олтиариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг раиси **Мунаввар Турсуновни** 364-Олтиариқ сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Хоразм область сайлов округларида бўлиб ўтган сайлов олди йиғилишларининг қатнашчилари Янгиариқ районидаги Киров номли колхоз аъзоси **Уғилжон Жуманиёзовани** 428-Янгиариқ округидан, Қўшкўпир районидаги Киров номли колхоз механик-ҳайдовчиси **Дармон Матниёзовани** 422-Қўшкўпир округидан, Шовот район партия комитетининг биринчи секретари **Ҳасан Матрасуловни** 424-Шовот округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Хива районидаги Беруний номли колхоз аъзолари сайлов олди йиғилишини ўтказдилар. Улар Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **Раҳмонқул Қурбоновни** 421-Саёд сайлов округидан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш ҳақида бир овоздан қарор қабул қилдилар.

БИР КУНИМИЗ МАЗМУНИ

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

«Бу воқеа бундан роппа-роса 59 йил муқаддам, 1908 йилнинг 3 февралида бўлган эди...

Шаҳарнинг европача усулда қурилган Тезиков дачасида истиқомат қилувчилар эрта тонгда ғайри-табиий шовқиндан уйғониб кетишди. Кўчанинг ўртасида аллақандай баҳайбат нарса лапанглаб келарди. Булар «Титан» ва «Могул» типидаги тракторлар эди. От-уловлар ҳуркиб, ҳар томонга қочди. Одамлар кўчага чиқиб, анграйиб қолишди.

Бутун ўлкада 607 минг омоч ва кетмон мавжуд бўлиб, асосий иш қуролини ташкил этган ўша замонда тракторларнинг ўтишига шундай ҳайратланиб қараш табиий бир ҳол эди... Орадан йиллар ўтди. 1927 йил февраль ойида 52 та «Фордзон» трактори келтирилганида чинакам байрам бўлиб кетган эди.

Мана энди, 1967 йил февраль арафасида Тошкент тракторсозлари юз мингинчи тракторни чиқардилар. Беш йиллик охиригача яна 100 минг трактор ишлаб чиқарилса ажаб эмас».

Тилга олинган бу хабарларни изоҳлашнинг ҳожати йўқ. Улар гулгун диёримизнинг қадоқ қўлли меҳнатчилари тарихан қисқа давр ичида амалга оширган оламшумул ишларни шундоқ кўрсатиб турибди. Ҳа, ҳозирги кунларимизнинг ҳар бир они йилларга тенг, деганда шоир ҳақ эди. Буни юқоридаги ёрқин сатрларни газетхонларга тақдим этган **«Тошкент оқшоми»** ва **«Вечерний Ташкент»** газеталарининг 10 февраль сони ҳам кўрсатиб турибди. Ҳар икки газета редакцияси беш йилликнинг 399-куни, 3 февраль куни жасорат шаҳри ҳаётида юз берган воқеаларни ҳикоя қилиб берди.

3 февраль куни юз берган воқеалар, бажарилган ишлар, содир бўлган янгиликлар, бир иш куни қандай ўтказилгани тўғрисида ишчилар, олимлар, студентлар, хуллас азим шаҳарнинг меҳнаткашлари қизиқарли хабарлар ёзиб, шаҳримизнинг бир кунлик тарихини яратдилар. Шу жиҳатдан ҳам газета редакцияларининг бу иши таҳсинга лойиқ.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан

Ойдин

Биринчи ўзбек совет адибаси Ойдин ижодиёти Улуғ Октябрь юзага чиқарган ноёб талантлардандир. Ногоҳ ярқиллаган офтоб нурлари баланду пастни яққол ва эркин намоён қилганидек Октябрь ёғдуси ҳам Ойдин кўз ўнгида, фикру тасаввурида асрлар, насллар орзуси бўлган янги дунёни кашф этди. Хўрлик ва бедодлик зулмида инграган, жаҳолатда эзилган ўзбек хотин-қизларининг, Совет Шарқи аёлларининг янги, бахтли замонада эришган саодатли ҳаёти Ойдин қўлига ижод қаламини тутқазди, қалбига илҳом солди. Ойдин янги ҳаёт, Ленин даврони, озодлик куйчиси бўлиб майдонга чиқди.

Унинг илк давр ижодига хос жўшқин шеърияти кенг китобхонлар оммасига манзур бўлган кўпгина ҳикоялари адабиётимизнинг юксалиш йўлларидаги муҳим поғона бўлди. Ойдиннинг жозибали, ҳаётий асарларисиз бугунги адабиётимиз тараққиётини тасаввур этиб бўлмайди.

Бутун совет халқи, прогрессив инсоният шу кунларда Улуғ Октябрь, Совет давлати 50 йиллигини байрам қилишга, уни янги-янги меҳнат ғалабалари билан кутиб олишга бел боғлаган.

Ана шу қутлуғ арафа кунларида буюк Октябрни олқишлаган, халқимиз бахтини тараннум этган Ойдин (Манзура Собирова)нинг номини ҳурмат билан тилга олиб, унга ушбу саҳифани бағишлаймиз.

ТЕПЛОВОЗ

«Кеча кеч соат 4 да Тошкент вокзалига 2-тепловоз кириб келди, бу электр қуввати билан юради. Ҳозиргача 350 минг километрли йўлни айланиб келган бўлса ҳам ҳали жуда бутун ва тетикдир».

(Газета хабари).

Йўллар узун уланган
Гудок зумидек,
Йўллар узун уланган
Телефон симидек.

Йўллар бўйлаб, яланғоч
Темир ётади.
Ҳар қайсиси бир соқчи,
Фонар ёнади.

Бу йўлларнинг даштлари
Чаманзор бўлган.
Бу йўлларнинг даштлари
Пахтага тўлган.

Бу йўлларнинг хўжаси
Ишчи, батракдир.
Бу йўлларнинг отлари
Пўлат трактор.

Бир вақтлар бу йўлда
Хонлар кезганлар.
Қамчилардан қон томиб,
Кўпни эзганлар.

Бир вақтлар бу йўлда
Карвонлар қўнган,
Олтин тўла хуржунлар,
Кайф-сафо қурган.

Инграган товуш келган
Батрак уйидан,
Ҳеч тинмайин тер тўккан
Ҳар бир мўйидан.

Чорбоғлари чувалган,
Якка қўл бўлган.
«Улов йўқ» деб тунларда
Кўз ёшга тўлган.

Ўн тўрт йилдир, аламнинг
Ипи узилди.
Янги қишлоқ нурланиб,
Нурга чўмилди.

Тракторлар ишлайди
Тўхтовсиз бунда.
Куни етмай пориллар
Ҳар кунги тунда.

Йиғим-терим машина
Пориллаб ўтар.
Пахта ҳўплаб дамига,
Бир пастда ютар.

Пахта тўлиқ қанорлар
Тирала кетди.
Омбор тўлиб бир талай,
Шипларга етди.

Вагон-вагон пахталар
Йўлда ётади.
Етишмайди паровоз,
Зўрға тортади.

Шошиб келган тепловоз
Шоввоз қўлида,
Парво қилмай пориллар
Зафар йўлида.

Чарчаш нима, дам нима,
Аста билмайди.
Минг-минг километрни
Кўзга илмайди.

Ай, электр-ла безанган,
Нурли паровоз,
Суръатни қўлдан бермай
Ҳаммасидан ўз.

Пахталарни ортакет,
Тўхтаб қолмасин!
Фабрикалар қучоғи
Бўшаб қолмасин!

Давримизнинг фонари,
Электр кулсин!
Ҳар жабҳада кураш зўр,
Душманлар куйсин!

1931 йил.

ХАЁТ КУЙЧИСИ

Биринчи ўзбек совет адибаси, ҳикоянавис Ойдин ижоди ўзбек адабиётининг тараққиётида муҳим ўрин тутади. Айниқса ўзбек ҳикоячилигининг босиб ўтган мураккаб йўли ва камолатини Ойдиннинг номисиз тилга олиш сира-сира жоиз эмас.

Ойдин тақдирида ўзбек хотин-қизлари ҳаётида юз берган буюк революциянинг айнан ўзини кўриш мумкин. Чунки Ойдин санъаткорлик «сир»ларини эгаллашдаги қийинчиликларнигина эмас, балки айни чоқда хотин-қизлар озодлиги душманларининг кучли хуружларини ҳам мардона енгиб ўтган ўзбек аёлларининг тўнғичидир. Хотин-қизлар озодлиги учун курашда бевосита қатнашган ва катта ташкилий-тарғибий ишларни олиб борган Ойдиннинг ҳаёти ҳам, ижоди ҳам инқилобий руҳ билан суғорилгандир. Энг аввало Ойдиннинг мана шу янги замон кишисига хос гражданлик сиймоси, актив жамоатчилиги ва ёзувчилик қобилиятини социализм ғоялари учун жанговар қурол сифатида ишлата билиши ҳар қанча таҳсинга сазовордир. Зотан Ойдиннинг мана шундай қайноқ ҳаёт ичида бўлиши унинг асарларига актуал, сиёсий революцион йўналиш бахш этди.

Адабиётга шеърият орқали кириб келган Ойдин аввал «Янгиликка қадам» (1925) номли пьесасини, сўнгра «Тонг қўшиғи» (1931), «Чечан қўллар» (1932) ва «Шеърлар» (1937) каби шеър ва достонлар тўпламини нашр эттирди. Буларда Ойдин бир томондан, турмушдаги ижтимоий ўзгаришларни, янги ҳаёт белгиларини, озодликни ва роҳатли меҳнатни, айниқса хотин-қизлар бахтини шавқ билан куйлади, иккинчи томондан, халқни янгилик меваларидан баҳра олишга, социализм ғояси учун курашга даъват этди.

> «Мен ҳали русчани яхши билмаган, рус тилида ёзилган асарларни чуқур тушуниб, мағзини чақа олмаган вақтимда қўлимга Максим Горькийнинг ҳикояларини олдим ва завқ билан ўқий бошладим.
>
> Бу даврда менга луғат китоблари ёрдамчи бўлди. Тўғри, кўп қийналиб бўлса ҳам, бу ҳикояларнинг мазмунига тушуниб ўқишга уриндим ва англай бошладим.
>
> Кўпдан бери орзу қилиб юрганим учун «Она» романини ҳам ўқиб чиқдим. Бир марта эмас, икки марта ўқидим ва бир йилдан кейин яна ўқидим. Сўнгги ўқишимда унинг маъносига тўла тушундим ва романлар ўқишга қизиқиб кетдим».
>
> (Ойдин, «Ҳамон ёдимда ўша улуғ зот», «Шарқ юлдузи» 1946, № 6, 27-бет).

Ойдин бир шеърида «Қалам беринг чизиб берай курашни, келгусида ёшларимиз тингласин», деб ёзган эди. Ойдин ҳақиқатан ҳам халқимизнинг янги ҳаёт учун олиб борган курашининг оташин куйчиси эди. Адиба ўз ҳикояларида бутун фикр-ғояни қаҳрамонлар фаолияти ва тақдирига, сюжет жисмига, драматик конфликтлар ва уларнинг ечилишига сингдириб юборади. Ойдин бундай ҳикояларида воқеликдаги фожиавий дамларни ёритишга алоҳида диққат қилади. Бироқ адиба турмушдаги бу фожиани қандайдир катта тарихий воқеалар ва ўткир синфий курашларни бевосита тасвирлаш орқали кўрсатиш йўлидан бормайди, балки оддий одамлар ҳаёти ва турмушнинг икир-чикирлари ҳисобланган кундалик, одатдаги воқеаларга жамиятнинг муҳим ижтимоий дардлари, фожиаси ва муаммоларини кўрсатиб беради. Исматхожи тасодиф туфайли ва шўхлиги орқасида ўғлининг оёғи лат егани учун бечора ямоқчининг ўғлини айбдор деб туриб олади ва қози орқали уларнинг ҳовлисини тортиб олиб, ўзларини қишлоқдан ҳайдаб саргардон қилади. («Ямоқчи кўчди») ёки «Ҳазил эмиш»да Азларҳонтўра етимча Ғаниижонни ўлгудек ишлатади, тантиқ ўғли Сайидолимхон уни қаҳратон қишда майдонда қолдиради ва у совуқдан ўлади. Эрталаб иш зарурати билангина уни эслашади ва фожиани кўришиб гўё чумчуқ боласи ўлиб қолгандай шармсизларча «бола-да, ҳазиллашган. Ажали етмаса ҳазилга ўлармиди» деб қўя қолишади.

Адиба бундай ҳикояларида персонажларни кам гапиртиради, уларни кўпроқ тўқнаштиради, руҳиясини чизади, борди-ю, уларга сўз берса, бу сўзни улар қалбини очувчи калитга айлантиради. «Бечора» ҳикоясида Турғунбой ака чўян қуйиш пайтида куйиб, ўлим билан олишиб ётар экан, хўжайин Норматхожи «Баччағар эҳтиёт бўлмайдими, ахир, шунча чўянни нобуд қилди», дейди!

Ойдиннинг ўтмиш ҳақидаги ҳикояларидаги қаҳрамонлар бошларидан оғир кулфатларни кечирсалар-да, золимлар томонидан шафқатсиз хўрлансалар-да, уларга ялинмайдилар, аксинча ўзларини руҳан тетик тутадилар. Ойдин «Гулсанам» ҳикоясида зулм ва адолатсизликка қарши бош кўтарган, ўз душманининг устидан маънавий ғолиб чиққан меҳнаткаш ўзбек қизининг образини яратади. Ойдин ҳикояда икки ёшнинг мусаффо ва оташин севгисини ғоят кўтаринкилик билан тасвирлайди. Бу билан адиба Гулсанам характеридаги исёнкорлик фазилатини мантиқий асослайди. Хива хонининг маишати учун ота-онасининг бағридан зўрлаб олиб кетилган ва севгилисидан жудо бўлган Гулсанам ҳар қандай зулм-жазога рози бўлади-ю, бироқ хоннинг разил ниятига кўнмайди, хон билан халқ эртакларидаги жасур қизлардай олишади. Гулсанамни енга олмаган хон уни қайнаб турган қозонга ташлаб куйдириб, аламидан чиқади.

Ойдин зулматли ўтмишнинг реалистик картинасини чизиш орқали социалистик ҳаётни, янги воқеликни ҳимоя қилди.

«Чақалоққа чакманча» ҳикоясида саводсиз доя кампирларга ишонувчиларни танқид қилиб, туғруқхонани тарғиб қилар экан, бу ниятини жонлироқ ифодалаш учун бир оиланинг эчага кампирлар қўлида бешта боласининг ҳалок бўлганини тасвирлайди ва туғруқхонада туққан боласининг соғ қолганини кўрсатади. Ойдин «Ўзидан кўрсин», «Кўнглингиз тўлдими, яхши йигит» каби ҳикояларида ўтмишнинг ёмон анъанасига берилишни қоралаш учун шундай иллатларни кўтариб юрган одамларнинг фожиасини кўрсатиш билан чегараланмайди, шу билан бирга асарга ўшандай одамларга қарама-қарши турувчи илғор, янги одамларни ҳам кўрсатади. Кўриниб турибдики, Ойдин бундай ташвиқий-дидактик йўналишдаги ҳикояларида ҳаёт сабоғини тасвирлаш ва намуна қилиб кўрсатиш услубини қўллайди. Адибанинг «Садағанг бўлай, командир» номли машҳур ва севимли ҳикояси машаққатли кураш билан қўлга киритилган бахт ҳақидаги, совет кишисининг букилмас характери ва юксак инсоний туйғулари ҳақидаги эҳтирос билан ёзилган асардир. Асар қаҳрамони Қандолат бундан ўн етти йил аввал йўқотиб қўйган ва ҳалок бўлган деб юрган ягона фарзандининг отаси Пўлатовни мажлис президиумида кўриб ўзини қаерга қўйишини билмай қолади. Ёзувчи ҳикоя ичида ҳикоя бериб, Қандолат билан Холтой Пўлатов ўртасидаги муҳаббатнинг туғилиши, Холтойнинг босмачиларга қарши жангга кетиб, келмай қолиши ва ҳомиладор Қандолатнинг уни излаши, охири тўйсиз-никоҳсиз бўлган боланинг ҳаёти деб, ор-номус кучи туфайли, кўзи ожиз отасини ўз тақдирига ташлаб холасиникига кўчиб кетишини баён қилади. Қандалот отам ва эрим ўлди, деб холасига ёлғон гапиришга мажбур бўлади. У кейин ўқиб, улғайиб вояга етади. Холтойдан бошқасини кўнглига сиғдирмайди, унинг севгисига содиқ қолади. Охири тақдир уларни бир-бирига етиштиради. Ойдин ошиқ-маъшуқларнинг вафо, садоқат ва букилмас иродасини социализм учун кураш жараёнида шаклланган инсоннинг туб фазилати сифатида талқин қилади.

Халқимизнинг немис-фашистларига қарши қаҳр-ғазаби ва курашини акс эттириш, уруш орқасидаги одамлар жасоратини ёритиш, оғир кураш жараёнида одамларнинг ўзгаришини ва тобланишини кўрсатиш Ойдиннинг уруш йиллари яратган «Қизларжон», «Ширин келди» номли китобларининг асосий пафосини ташкил этади. Ойдин қаҳрамонларидан бири «юртдан-элдан айрилиб қолгандан кўра ерга кирсак бўлмайдими» деб хитоб қилади. Ойдиннинг «Ширинга мактуб» асаридаги Норбобо «Гитлер деган бир золим чиқиб яна ўша оқ подшони тикламоқчи эмиш-а, ҳай-ҳай... У кунни кўрсатмасин. Жон берсак берамизки, ундай қора ниятларга йўл қўймаймиз», деб қасам ичади.

Урушдан кейин «Мардлик-мангулик» номли ҳикоя ва очерклар китобини нашр қилдирган Ойдин бу даврда актив, етук жамоат арбоби сифатида ҳам халқ ҳурматига сазовор бўлди. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг инструктори бўлатуриб айни вақтда «Ўзбекистон хотин-қизлари» журналига редакторлик қилди. Ойдин аввал Тошкентдаги Куйбишев район советининг, кейин Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати бўлди. Коммунист ёзувчи Ойдин 1950 йилда Москвада бўлиб ўтган Тинчлик тарафдорлари Бутуниттифоқ иккинчи конференциясида қатнашди.

Ҳукуматимиз халқимизнинг севимли фарзанди ёзувчи Ойдиннинг ижодий ва ижтимоий фаолиятини юксак баҳолаб, уни икки марта «Ҳурмат белгиси» ордени ва қатор медаллар билан мукофотлади.

Биз бу йил Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини нишонлар эканмиз ўзбек совет адабиётини ривожлантиришга муҳим ҳисса қўшган, янги ҳаётнинг толмас куйчиси, коммунизм ғояларининг актив тарғиботчиси ва ажойиб инсон Ойдин опанинг ажойиб сиймосини ёдга олмасдан ўта олмаймиз. «Қизиқ одамлар бўладики, — деб ёзган эди адиба, — юз йил умр кўрса ҳам тарихда бир чақага арзирлик, ҳикоя қилиб маза топарлик ери бўлмайди. Бундай одамлар нима учун дунёда яшаётганини ўзи ҳам билмайди. Билган тақдирда ҳам дунёдан ном-нишонсиз ўтиб кетаверади. Баъзи одамлар бўладики, ҳали ўн гулидан бир гули очилмаган, бироз муболаға қилиб айтганда томларда варрак учириб юрадиган чоғи, аммо умр тарихини қаламга олабошласангиз, ёзиб тамом қилиб бўлмайди—бутун бир катта романга мазмун бўлади. Бундай кишилар ҳақида сўзлаш ҳам завқли, тинглаш ҳам».

Ойдин жуда қисқа, 47 йил умр кўрди холос. Бироқ сермазмун ҳаёти ва ижоди билан ўз номини одамлар қалбига ёзиб кетди.

Салоҳиддин МАМАЖОНОВ,
филология фанлари кандидати.

ШИРИН КЕЛДИ

Кексалар ҳамма вақт ёшларни дуо қилса: «қўша қаринглар» дейдилар. Ватанимизда қўша қариганлар кўп учрайди.

Февраль ойининг бошлари. Ҳали тонг ёришмаган. Аллақайдан қўш карнайнинг овози келди. Бутун қишлоқ янграб кетди. Кампир аланглаб, ёстиқдан бош кўтарди. Кўзини бир очди-ю, бу тушим бўлса керак, дея яна чиртта юмди. Карнай борган сари авжига чиқди, одамларнинг чағир-чуғур товушлари келди. Ер гурсиллаётгандек, тоғ ағдарилиб тушаётгандек туюлди. Кампирнинг юрагига ғулғула тушди:

— Ҳах... Уйқингиз қурсин, — деди чолни туртиб, — тушим эканини ҳам, ўнгим эканини ҳам билмай қолдим. Фарҳод тоғига бир гап бўлди?

— Ухлайвер, — деди чол совуққонлик билан, — карнай-сурнай билан бизга тўй келяпти.

—Биз энди тўйсиз ўтайлик, чол, тўй ёшларга келсин! Тепса тебранмайдиган бўлиб қолдингиз, бундоққина кўзингизни очиб қарасангизчи, тоғ қулатилаётганга ўхшайди.

— Қўймадинг-да ахир. Ширин бутун кўч-кўлони билан анов дарёнинг нариги ёғига кўчиб келибди. Ўзи билан бирга етмиш мингга яқин одам, қанчадан-қанча от-улов, озиқ-овқат, асбоб-ускуналар келтирибди. Агар дарё бўйига бориб Фарҳод тоғининг этагига қарасанг, чодир уйлар, қозоқ ўтовлари қуриб ташланганки, кўзинг қамашади.

— Вой, эртаклар ҳақиқатга айланяптими дейман?

— Ҳа, Фарғод бўлсанг, қани тур ўрнингдан, кучингни кўрсат, — дебди Ширин қиз. Мана шу тоғнинг тагига пўлат дарвозали катта тўғон қурасан. Кейин шундан тортиб, Ширин сойини йўлда қолдириб, Ширин водийсигача катта дарё қазийсан, Сирдарёнинг сувини бир терак бўйи кўтариб, темир дарвоза билан эски дарё сувини бўғиб янги дарёга оқизасан, дебди.

— Вой... Эртакларда Ширин ақлли, доно, олим қиз дейилар эди, ҳа эндиги келган Ширин телба бўлиб қоптими? Сувни нега юқори кўтаради?

— Эй хотин, бола бўлиб қолгансан десам, аччиғинг келади. Ахир, гапнинг охирига қадар тинглаб турмайсанми?

—Ажаб бўпти, жуда ўзингиз бола бўлмагансиз...

— Қўй бўлмасам, ана карнайни эшитиб ётавер.

Кампир яна қўярда-қўймай чолни гапга солди.

— Сув баланд дарёдан оқиб бориб, Ширин яйловида катта бир шаршарак ҳосил қилар экан. Шундан кейин машиналар орасидан ўтиб нур берадиган куч пайдо қилар экан. Ана шу нур Шириннинг соч толалари каби ҳар тарафга тарқаларкан-да, заводларга, фабрикаларга, қўйингки, бизнинг қишлоғимизга қадар ёритиб юбораркан. Фабрика, заводларга кирган нурнинг қуввати билан бирам қуроллар ишланаркан-ки, жанг майдонида унинг мазасини тотиган душман қочишга жой тополмай қолади. Бу қуролларни олган Аҳмаджон, Мардонқулларнинг урушда кўрсатган қаҳрамонлигига бутун дунё қойил қолади.

— Вой, ўша ўзимизнинг Мардонқулларми? Отингдан айланай!

— Ҳа, ўша ўзимизнинг аскарликка кетган набираларимиз. Душманни ер билан яксон қилиш учун ўғилларимизга шамшир керак, тўп, замбарак, ўқ-дори керак. Бусиз ҳеч ким қаҳрамон бўлолмайди. Кийим-кечак керакми? Керак. Озиқ-овқат керакми? Керак. Мана бу юқорида кўтарилган дарёдан Мирзачўл сув ичади, экин битади. Фабрика газмол тўқийди, кийим тикади. Сен билан менга ўхшаганлар ёруғ нур тагида уларнинг дуойи жонини қилиб ўтиради. Бу карнай-сурнай шу улуғ тўйнинг патир ушаттиси.

— Не бало, алаҳлаяпсизми?

— Ана холос, индамасдан ҳали жиннига ҳам чиқариб қўясан.

— На менга билдирмадингиз?

— Мана билдирдим-ку!

— Шуларнинг ҳаммасини ўзбеклар қиляптими?

— Ҳа, Ўзбекистон халқи қиляпти. Унда ўзбек, қозоқ, рус, тожик, яҳудий дейсанми... Ҳаммасидан ҳам бор. Ҳа, шундай, Ўзбекистон халқи қиляпти. Буларнинг дили бир. Дили бирнинг иши ҳам бир.

Кампир аллақачон бошини кўтариб ўтириб олган эди. У энди чолга бошини энгаштириб: — Шу ажойиботларнинг ҳаммасини Ширин буюрибдими? Мардонқулларга шамшир тайёр қилсин, деб ўша доно қиз айтибдими? — деди.

Чол беш бармоғи билан чўққи соқолини силаб илжайди:

— Фарҳод ва Ширин — булар халқнинг истаги эди. Коммунистик партиямиз шу истак амалга оширилсин, дебди. Шундан кейин халқ шоду хуррам бўлиб, енг шимариб, Фарҳод тоғи қайдасан, деб йўлга тушибди.

— Сиз-ку кўриб келибсиз, мен ҳам ўз кўзим билан кўрмасам бўлмайди, — деди кампир ва тиззасига таяниб ўрнидан турди.

— Тўхта, — деди чол кампирга қараб, — қор ёғяпти, кўчада юриб бўлмайди, лой сирғончиқ. Сал нарироққа бориб бир офтоб чиққан куни ўзим олиб бораман.

Табиат ҳам қизиқ: кечаси билан қор-ёмғир аралаш ёғиб чиқди. Участка бошлиқлари, инженер, техник ходимлар мижжа қоқмай, қурувчиларга шикаст етмасин дея туни билан ер-уйларни текшириб, кам-кўстини тузатиб, тешикларини бекитиб, одамларни бир уйдан иккинчи уйга кўчириб юрдилар. Тонгга яқин бўлса, ёғин тинди. Тоғ орқасидан аста шамол кўтарилди, ерлар селгий бошлади. Тоғ орқасидан қуёш ҳам бош кўтарди, юзига тўр тутган келин каби хирагина нури билан бутун қирни ёритиб юборди. Чодир уйлар, ҳилпираб турган қизил байроқлардан буғ кўтарилди. Қир устини қоплаган майсалар бирдан селкиллаб кетди.

Ҳавони кутавериб кампирнинг тоқати тоқ бўлди. Йилт этиб қуёш чиқиши билан қўлига ҳасса олди-да, набирасининг чопончасини бошига ташлаб кўчага чиқди.

— Йўл бўлсин, — деди чол унга эшик олдида учраб.

— Кўпдан қуруқ қолма, дейдилар. Анов вақтда патир ушатилди, деган эдингиз, бугун кичик тўй келаётган эмиш, шунга кетяпман.

— Тинчимадинг-да, кўчанинг лойини қара.

— Худо олсин лойини.

— Нима қиласан бориб, сен ҳам тош чақасанми?

— Вой, сизники қизиқ-а! Битта «ҳорманг»нинг ўзи қанча мадад. Ахир, одамлар қор, лой демай тонгдан ишга тушиб, зарурат учун зар тўкса-ю, биз сувга тушган нондек бўкиб ўтирсак яхшими!

Аччиқланган бўлиб, кампир ҳассасини дўқиллатиб, Фарҳод тоғи томон йўл солди. Чол ҳам кулди-да, икки қўлини орқасига қўйиб кампирнинг кетидан кетди.

Фарҳод тоғининг тагида, Сирдарёнинг ҳар икки ёқасида беҳисоб одам. Биров лом билан тош ўяди, биров бел, кетмони билан ер қазийди, кимлардир қоп орқалаб тупроқни юқорига чиқаради. Кимдир харсанг тошларни орқалаб бир жойга уяди. Аҳён-аҳён ерга қизил байроқчалар илиб қўйилган, улар қизил лола каби ловиллаб туради. «Ҳа, бўл азаматлар», «Фарҳод бўлсанг кучингни кўрсат», «Шер ўғли шерсан», деган сўзлар дам-бадам ташланиб туради. Аллақайдан ялла қилган ўткир овозлар келади, тошларга урилиб акс садо билан Ширинсой жаранглаб кетади. Йигитларнинг «барака топ» деган қийқириғи, қизларнинг кулгиси эшитилади. Кампир дарё тепасига бориб, оғзини очганича, чумолидек ўрмалаб ўтган одамларга маҳлиё бўлиб қолди.

— Ҳей... — дея нафасини ичига тортди кампир, — кўз тегмасин. Келган балолар даф бўлсин, — деди ва кўйлак ичига туфлаб ҳам қўйди. Узун, кенг енгини тўлдириб туршак, майиз олган эди, кимга берарини билмай қолди. Февраль планини ҳаммадан олдин бажариб қизил байроқ олган хўжаободликларга берсинми, ойлик планини 170 процент бажарган марҳаматликларга берсинми, кунлик нормасини 900 процентга етказиб бажараётган Муҳиддин Шодмоновга берсинми, бир ярим кубометр ўрнига 15 кубометрдан ер қазиётган азаматларга берсинми, тонг қоронғисида туриб чой қайнатувчи, нонуштага ош дамловчиларга ёки ялла қилувчи ҳофизлар, ўйин тушувчи қизларга берсинми?

Кампир енгини салмоқлаб кўрди: «кўпроқ ҳам олмабман» деди ва чолнинг яктак чўнтагини тимискилаб ҳам ҳеч нарса тополмади.

— Биттасига бер қўй-да, — деди чол. — Булар сенинг шафтоли қоқингга зор эмас. Анов қоплардаги шакарларни кўряпсанми?

— Вой, қизиқ экансиз, киши кўнгли тусамаганга нимадек нарсасини раво кўрадими! Кўнглим яқин, буларнинг ҳаммасини боламга дейман, топганимни ташийман.

Чол-кампир ўзлари билан овора бўлиб, ён-верига яқин келганларни ҳам сезмай қолишди.

— Она, қани менга беринг, ҳаммага бўлиб бераман, — деди бир йигит кафтини очиб.

Кампир келтирган совғасини енгидан шалдиратиб тўкди ва:

— Ўргилай, бир майизни қирқ бўлиб еган экан, — деди мамнунлик билан у ва ҳаммага бир-бир қараб чиқди.

Ойдин ўз дўстлари Уйғун, Ҳамид Олимжон ва Ҳасан Пўлатлар билан. 1930 йил.

ЛОЛАЛАР ОЧИЛГАН

[8 Март байрамининг 20 йиллигига бағишлаб]

Ана баҳор етиб келди.
Кўк шоҳига ўралиб,
Алангадек нурин сочди,
Қизил дурра буралиб.

Ҳар баҳорда ўқийман
Тарихларни варақлаб.
Инқилобнинг олтин изи
Порлаб, кулар чарақлаб.

Очилгандир лолаларнинг
Бу кун амал юзлари.
Янги ҳаёт қаҳрамони,
Қувнар ишчи қизлари.

Ҳар идора, ҳар бир ишда
Бу кун хандон лолалар.
Колхоз, совхоз, фабрикларда
Қайнаб тошар лавалар.

Улуғ байрам, ҳали сенга
Кўп совғалар тўплайман.
Очилган ул лолаларнинг
Шодлик куйин куйлайман.

11 февраль, 30 йил.

АРАВАДА БОРГАНДА

Ана қаранг, аста-аста
Тонг қанотин ёяди.
Оқ ипакдан кўйлак кийиб,
Жилваланиб ётади.

Ана, томдан мўралайди
Зарбоб тўнли келинчак,
Олтин сочлар таралибдир,
Нур қўйнида ҳар бурчак.

Биз кетамиз дала бўйлаб,
Кўк майсалар силкитиб,
Узоқларда ер тимдалаб
Юрганларга кўз тикиб.

— Ҳой акажон, айтинг тезроқ
Етамизми шу боққа?
Ҳайданг отни, бориб етсин
Биз кўзлаган қишлоққа...

Отни ҳайдаб, аравакаш
Тарихлардан сўзлади.
Чол бўлса ҳам очиқ юз-ла
Яшаш гулин кўзлади.

— Қаранг, бағри кенг далага,
Чўзила кетган тераклар.
Нормат деган бойникида
Ички-ташқи безаклар.

Энди бунда биз яшаймиз,
Чойхонамиз шу ерда,
Клуб, мактаб қилиб олдик,
Йиғинлар ҳам шу ерда.

Ана кўринг, сой бўйида
Қизлар мажлис қуради.
Чилвир сочлар маҳкам боғлиқ,
Тракторлар сўради.

Йўқ уларда чочвон энди,
Паранжига ўралиш,
Дурдонадек тўниб кўз ёш,
Ҳар эшикда сўраниш.

Қишлоғимиз дарвозаси
Пўлатлардан ишланган,
Кечалари худди кундуз
Электр-ла безалган.

«Алиф — калтак» деёлмасдим,
Энди газет ўқийман.
Баъзан мажлис бўлиб қолса,
Ўзимча сўз тўқийман.

Чол сўзин тинглай-тинглай
Юрганимни билмабман.
Жуда узоқ йўл бўлса-да,
Етганимни сезмабман.

1930 йил, июль.

ҲАШАР

(КОМСОМОЛЛАР ШАНБАЛИГИДА)

Анор юзли келинчак
Кулиб боққанда,
Олтин сочи таралиб,
Нурлар оққанда,
Ёшлар эркин меҳнатда
Қувнаб чопарди.
Дурдонадек юзлардан
Терлар оқарди.
Баъзан юмшоқ шамоллар
Сийпаб ўтганда;

Лола янглиғ рўмоллар
Юзни ўпганда,
Кулиб аста боқарди
Умидли юзлар.
Эркин-эркин оқарди
Кўп завқли сўзлар.

Баъзан «сув» деб қичқирар,
Ўтли ёнар кўз.
Толмай сувлар келтирар
Кучли эркин қиз.
Ҳорманг, Эркин тоға! — деб
Кулиб отар сўз.

Қайнар бундай чоқларда
Амал дилларда.
Ўйноқидир қуроллар
Темир қўлларда.
Биз меҳнатнинг бағрида
Бирга-бирга яшаймиз.
Амал юзин кенг очиб
Қувнаб ишлаймиз.

27 III—29 йил
Самарқанд.

ИҒВОНИНГ УМРИ ҚИСҚА

ҲАҚИҚАТ ВА ТУҲМАТ

Мао Цзэ-дун тўдаси томонидан Советларга қарши ташкил қилинаётган ва ниҳоят даражада ҳаддан ошган ҳаракатларга Москвада ўтказилаётган митингларда норозилик билдирилмоқда. Корхоналар, муассасалар, олий ўқув юртларининг митингларда сайлаган делегациялари, шу митинг қатнашчиларининг иродасини бажо келтириб, митингларда қабул қилинган резолюцияларни топширмоқ учун Хитой Халқ Республикасининг элчихонасига бормоқдалар. Хитой дипломатлари юзлари шувут бўлиб, делегация аъзоларидан ўзларини кочирмоқдалар.

Хитой элчихонаси сурбетлик билан гапириб, резолюцияларни топшириш учун келаётган кишилар меҳнаткашларнинг ҳақиқий вакиллари эмас, балки «ишчиларнинг вакиллари деб аталган» махсус уюштирилган кишилар, деган гапларни айтди. Синьхуа агентлиги, ҳатто делегацияларнинг аъзоларини «каллакесарлар» ва «оддий кийимдаги жосуслар» деб айтишдан қайтмади.

ТАСС мухбирлари 9 февралда пойтахтдаги заводларга ва олий ўқув юртларга бориб, ўз коллективларининг топшириқларига биноан резолюцияларни Хитой Халқ Республикасининг элчихонасига олиб борган кишилар билан суҳбатлашдилар. Шу кишиларнинг айтган гаплари хитойлар туҳматига берилган муносиб жавобдир.

«Станколит» заводи техника контроли бўлимининг контролёри В. Л. ВОЛКОВА:

— «Станколит» заводига 1940 йилда келганман. Шу кунгача техника контроли бўлимида ишлаб турибман. 1961 йилда бизнинг бўлимимиз коммунистик меҳнат коллективи унвонини олишга муваффақ бўлди.

Эллигинчи йиллар менинг эсимда, ўшанда, бизнинг заводимиз индустрлаштиришда Хитойга актив ёрдам берган эди. Хитой мутахассисларининг кўплари корхона цехларида ишлаб тажриба орттирган эди.

Хитой биринчи машинасозлик министрлигининг байроқлари, фахрий ёрлиқлар ва газеталар бизда шу вақтгача сақланиб турибди. Газеталарда ва ёрлиқларда янги заводларни қуришда кўрсатилган беғараз ёрдам учун ташаккур изҳор қилинган. Байроқлардан бирига «ўрнак бўлайлик, илғорликнинг ҳаммасини совет ҳалқидан ўрганайлик» деган сўзлар ёзилган.

Хитой раҳбарлари мана шуларни тез унутиб юборишди!

Митинг қатнашчиларининг резолюциясини Хитой Халқ Республикаси элчихонасига топширишга уринган делегациямизда заводимизда кўп йиллардан бери ишлаб келаётган инженер-технологлар А. И. Жаринов, В. В. Кузмин ҳам бор эди.

Лихачёв номидаги автомобиль заводи электр-кар цехининг бригадири А. А. АШМАРИН:

Биз бутун оиламиз билан шу автомобиль заводида ишлаймиз. Отам Александр Сергеевич заводнинг инструментал цехида 35 йилдан бери шлифовчик бўлиб ишлаб келмоқда. Мен ўзим заводга ишга келганимга 20 йил бўлди. Аввал слесарь бўлиб ишладим, сўнгра энг юқори разрядли токарь бўлиб қолдим. Бошқа кўпгина тенгдошларим каби мен ҳам автомеханика техникумининг кечки бўлимини тамомладим. Ҳозир мен электр-кар ва электр погрузчиклар учун запас қисмлар тайёрловчи участканинг бошлиғиман. Кези келганда шуни айтиб ўтайки, Хитойдан келган йигитлар ҳам мана шу цехда турли касбларни ўрганиб кетишган эди. Хитой учун қилган яхши ишларимизнинг ҳаммасини Мао Цзэ-дун тўдаси, афсуски, ўчириб юборди.

Хитой дипломатлари бизни қабул қилишмади. Улар кимдан қўрқишди, ишчиларданми?

«Москабель» заводининг бош инженери В. И. РОМАНОВ:

Хитой маъмурлари томонидан Советларга қарши қилинаётган кампанияга норозилик билдирилган резолюцияни бизнинг делегациямиз Хитой Халқ Республикасининг элчихонасига топширмоқчи эди.

Бош конструктор бўлими бюросининг бошлиғи М. Л. Медников, куч кабеллари цехининг технологи Н. М. Молов ва иссиқ прокат ва сим тортиш цехининг мастери Ю. А. Золотов делегация номидан мен билан бирга Хитой элчихонасининг дарвозаси олдига келишди. Консуллик бўлимининг ён томондаги эшигидан бирор кишини чақиришга кўп марталаб уринганимиздан кейин, ходимлардан бири резолюцияни қабул қилмаймиз, деб рад этди.

Норозилигимизни Хитой вакилларига маълум қилмоқчи бўлиб делегациямиз иссиқ прокат цехи электр монтёрларининг бригадири Григорий Коротаевга митинг резолюциясини автобусга ўрнатилган радио карнай орқали ўқиб эшиттиришни топширди.

Москва иккинчи медицина институтининг доценти В. М. МИРОНЕНКО:

— Хитой Халқ Республикасининг элчихонаси норозилик резолюциясини қабул қилишдан бош тортганлиги бизнинг ҳақли талабларимизга Хитой вакиллари жавоб беришдан ожиз эканлигини кўрсатиб турибди. Институт студентлари, ўқитувчилари ва аспирантлари элчихона биноси олдида икки соат туриб қолишди. Митингда қатнашган 500 киши номидан биз норозилик резолюциясини Хитой Халқ Республикасининг Москвадаги муваққат ишлар вакилига топширишга уриндик.

Делегациянинг топшириғига биноан, ўқитувчи С. А. Оськин билан мен элчихона биноси олдига келдик, лекин ҳеч ким бизга пешвоз чиқмади. Шундан сўнг Оськин резолюциямиз текстини консуллик бўлимининг эшигига ёпиштириб қўйди.

Владимир Ильич номидаги завод инженери И. И. ШЧЕНИН:

— Синьхуа агентлигидаги туҳматчилар совет кишиларини ҳақоратлаб, уларга «кийимини ўзгартириб олган жосуслар» деб ном бермоқдалар. Ваҳолонки, Хитой Халқ Республикасининг элчихонасига норозилик резолюциялари топшириш учун келаётган кишилар кимлигини шу агентлик ходимлари яхши биладилар.

Бир вақтлар Хитойдан келган студентларнинг кўплари бизнинг заводимизда практика ўтган эдилар, бир қанча Хитой заводларининг вакиллари илғор иш методларини биздан ўрганиб кетишган эди. Биз улардан ташаккур сўзлари изҳор қилинган хатлар олганмиз. Энди мана шуларнинг ҳаммасини Мао тўдаси яксон қилди.

Бизнинг делегациямиз Хитой элчихонасига бориб резолюцияни қабул қилиб олишни сўради. Бироқ, дипломатлардан ҳеч ким бизнинг олдимизга чиқмади. (ТАСС).

УРАЛ ИШЧИЛАРИНИНГ ОВОЗИ

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС мухбири). Урал индустриясининг гигантларидан бири — В. И. Ленин номидаги «Уралэлектротяжмаш» заводининг минглаб ишчилари митингга тўпланиб, Хитой раҳбарлари Советларга қарши ўтказаётган кампанияга норозилик билдиришди.

— Бундай бебошлик тарихда бўлган эмас, — деди фрезерчи Ф. А. Нурихонова. — Мао Цзэ-дун тўдаси ва шерикларининг ҳаракатлари бизни ниҳоят даражада ғазаблантирмоқда.

Совет ҳукуматининг баёноти совет кишиларининг иродасини, Урал ишчиларининг иродасини ифодалаб берди. Пекиндаги бебошликка чек қўйилиши лозим, деди Ф. А. Нурихонова.

Митинг қатнашчилари якдиллик билан резолюция қабул қилиб, Совет ҳукуматининг баёнотини тўла равишда маъқулладилар, Советларга қарши чиқишлар ва иғвогарликларни дарҳол тўхтатишни талаб қилдилар.

Свердловск юридик институтида ҳам кўп кишилик митинг бўлди.

СОВЕТ ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИГА КЕЛДИ

ҚОҲИРА, 10 февраль. (ТАСС). СССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет мамлакатлар билан маданий алоқалар комитети раисининг биринчи ўринбосари Н. А. Муҳитдинов бошчилигидаги Совет ҳукумат делегацияси Ямандан бугун Қоҳирага келди. Делегация Яманга расмий визит билан борган эди.

БУЗҒУНЧИЛАРГА ЖАВОБ

ҚОҲИРА. (ТАСС). Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти кенгашининг навбатдаги 8-сессияси 13 февралдан 17 февралгача Кипрда ўтказилмоқчи бўлганлиги муносабати билан шу ташкилот доимий секретариатининг бош секретари Юсуф Ассибоий баёнот эълон қилди.

Баёнотда Африка ва Осиё халқларининг империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши курашдаги бирлигини мустаҳкамлаш иши учун бу сессиянинг катта аҳамияти борлиги уқдириб ўтилди.

Вьетнам халқининг Америка империализми агрессиясига қарши қаҳрамонона курашини қўллаб-қувватлайдиган самарали чоралар кўриш масаласи сессия кун тартибига қўйилди. Сессия Африка ва Осиё халқларининг миллий озодлик кураши, проблемаларини, шунингдек Африка ва Осиё халқларининг ўзларининг сиёсий, социал ва иқтисодий озодликлари учун олиб бораётган курашларига халақит беришга уринаётган империалист кучларнинг кирдикорлари билан кураш масалаларини муҳокама қилиши лозим. Кенгаш сессияси мана шу олижаноб мақсадларга эришмоқ учун Африка ва Осиё халқларининг куч-ғайратларини бирлаштириш мақсадини кўзлайди ва Осиё-Африка бирдамлиги ташкилотига аъзо бўлган бирор мамлакатнинг манфаатларига қарши қаратилган эмас.

Юсуф Ассибоийнинг бу баёноти ва шу баёнот эълон қилинган матбуот конференцияси қатнашчиларининг саволларига берган жавоблари Хитой бузғунчиларининг кенгаш сессиясини Никозияда ўтказиш қонуний эмас, деб даъво қилиб, бу билан Осиё-Африка халқлари бирдамлиги ҳаракати миллий ташкилотлари вакилларининг мана шу муҳим анжумани муваффақиятли ўтишига халақит беришга уринаётганлиги асоссиз эканлигини фош қилиб ташлади.

МУСТАҚИЛ Камбоджа чегарачилари ўз ватанининг чегараларини ҳушёрлик билан қўриқлаб туришибди. Суратда: Прей венг вилоятидаги чегара постида.

В. Харьков фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ МАМЛАКАТЛАР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

1967 йил 8 февралдан 10 февралгача Варшавада Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатлар ташқи ишлар министрларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Учрашувда қуйидагилар қатнашдилар: Болгария Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Иван Башев, Венгрия Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Янош Петер, Германия Демократик Республикаси ташқи ишлар министри Отто Винцер, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Адам Рапацкий, Румыния Социалистик Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари Мирча Малицэ, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташқи ишлар министри А. А. Громико, Чехословакия Социалистик Республикаси ташқи ишлар министри Вацлав Давид.

Кенгашда социалистик мамлакатларнинг халқаро кескинликни юмшатишга, Европада тинчликни, хавфсизликни ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган ҳаракатларини ҳамда Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш тўғрисида Бухарестда 1966 йил июль ойида декларация қабул қилингандан кейин, Европа қитъасидаги вазиятнинг ривожланиб боришига доир масалалар юзасидан дўстона фикрлашиб олинди.

Кенгаш ўртоқларча ҳамкорлик ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

10 февраль — Хитой янги йилининг биринчи куни. «Маданий революция» раҳбарлари мана шу анъанавий баҳор байрамини нишонлашни ман қилган бўлсаларда, Хитой пойтахтининг аҳолиси уни хусусий тартибда байрам қилмоқда. Чет эл мухбирларининг хабарларига кўра Пекин кўчалари қарийб бўм-бўш, сиёсий агитация жимиб қолган. Фақат СССР элчихонаси олдидаги хунвэйбинлар оломонигина Совет Иттифоқига қарши нафратларини уч ҳафтадан бери намойиш қилишда давом этмоқдалар. Улар бино теварагида янада кучли радио карнайлар ўрнатдилар: Советларга қарши сўкинч овози безориларнинг элчихона ховлисига улоқтираётган портловчи мушакларнинг гумбурлашини ҳам босиб кетаётир.

«Маданий революция» ташаббусчилари советларга қарши талвасани мумкин чоралар билан қўллаб-қувватлаш ва кучайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг учун улар 9 февралда Хитой элчихонаси уч ходимининг Москвадан Пекинга қайтиб келишларидан навбатдаги баҳона сифатида фойдаландилар. Хитой маъмурлари уларни шовқин-сурон билан кутиб олдилар. Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Чэн И Хитой дипломатларининг Москвадаги атайин қилган иғвогарликларини «қаҳрамонона» ҳаракатлар, деб атади. Синьхуа агентлигининг хабар беришича, исёнкорлар вакили митингда сўзга чиқиб, Москвадаги Хитой элчихонасининг ходимлари «раис Мао Цзэдун асарларини ўрганиш ва қўлланиш намунасини кўрсатдилар» улар «Мао Цзэ-дуннинг қизил дипломатларидир» ва «тақлид қилишга намуна бўла оладилар», деб айтган.

СССРнинг Пекиндаги элчихонасига киришга муваффақ бўлган чет эл мухбирлари элчихона ходимлари янги иғвогарликлар чиқишнинг олдини олиш учун элчихона территориясидан ташқарига чиқмаяптилар, деб хабар бермоқдалар. Лекин бошқа социалистик мамлакатларнинг дипломатлари ўз совет ҳамкасбларининг ҳузурига келиб-кетиб турибдилар.

Социалистик давлатларнинг газеталари, шунингдек бошқа мамлакатларнинг коммунистик матбуоти Хитой бузғунчиларининг Советларга қарши иғвогарликларини кескин қораламоқда.

«Пекиндаги Советларга қарши талваса ва ўзбошимчалик бизни ҳаддан ташқари ғазаблантирмоқда, биз бундай талвасанинг ташкилотчилари ва илҳом берувчиларига лаънат ўқиймиз», — деб ёзади Болгарияда чиқадиган «Земеделско знаме» газетаси. Газета мазкур талвасанинг мақсади Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг курашаётган Вьетнам халқига ёрдам кўрсатишини қийинлаштиришдир, Хитой раҳбарлари амалда «Америка империалистларининг Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессиясига ёрдам кўрсатяптилар», деб таъкидлайди.

Чехословакияда чиқадиган «Руде Право» газетаси «Коммунистик партиялар Хитойнинг СССРга қарши иғвогарликларини қоралаяптилар» деган бош мақола босди. Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 8-9 февралда бўлиб ўтган пленумида доклад қилган ЧКП Марказий Комитетининг секретари И. Гендрих, Хитойда бўлаётган воқеалар социализм ва интернационализм принципларини батамом паймол қилаётир, «Амалда империализмга ва унинг коммунизмга қарши пропагандасига ёрдам бераётир», деб таъкидлади.

Чили Коммунистик партияси Марказий Комитети Хитой Компартиясининг раҳбарларига юборган телеграммасида «Советларга қарши қабиҳ жиноятлар қилинаётганлигига қаттиқ норозилик» ифода этилади. Шу ҳужжатда Хитой раҳбарларининг сиёсати «Америка империализми планларига объектив қўл келаётир ва Вьетнам билан бирдамликни қийинлаштираётир», деб таъкидланади.

Очиқдан-очиқ кўзга кўриниб турган бу фактга фақат коммунистларгина эътибор бериб қолаётганлари йўқ. «Нью-Йорк таймс» Америка газетасининг бугун хабар беришича, «Хитой масалалари билан шуғулланувчи мутахассислар»нинг кечагина Чикагода тугаган кенгашида қатнашувчилар «Мао Цзэдуннинг ғалабаси АҚШга кўпроқ фойда етказган бўлар эди, чунки унинг асосий душмани Совет Иттифоқидир» дедилар.

* * *

Хитойдан олинган хабарларга кўра, Пекин авиация институтининг хунвэйбинлари ҳозирги вақтда «Мао Цзэдуннинг энг яқин сафдоши» деб аталувчи мудофаа министри Линь Бяонинг яқинда бўлиб ўтган «Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг кенгайтирилган мажлисида» сўзлаган нутқининг баёнини Пекинда тарқатганлар. Линь Бяонинг айтишича, «ҳозирги вақтда энг муҳим масала «мамлакатда» сиёсий тўнтариш бўлишига йўл қўймасликдан иборатдир». Линь Бяо партиядаги «авантюра тайёрлаб бизни тор-мор этиш учун қулай фурсат кутиб турган шахслар группасига» қутуриб ҳужум қилган. Айни вақтда у, Хитой меҳнаткашларининг иш ҳақини ошириш ва моддий аҳволни яхшилаш тўғрисидаги талабларига қарши сўзлаган. «Моддий манфаатдорлик принципи ниҳоят даражада хавфлидир, биз моддий манфаатдорлик билан шуғулланиб юрмаслигимиз керак», деди Линь Бяо.

Мудофаа министри шу мажлисда «Мао Цзэ-дун асарларини ўрганиш» муҳим эканлигини таъкидлаб, «душманлар билан курашиш, урушга тайёрланиш шуни талаб этяпти», деган. У сўнгра «маданий революция» пайтида Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пропаганда бўлими мудири лавозимидан олиб ташланган Лу Дин-И Мао Цзэ-дун ғояларига қарши сўзлаб, бу ғояларни марксизмни вулгарлаштириш» деб атаган, деди.

Хитой қизил армиясини яратувчилардан бири, Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси доимий комитетининг аъзоси Чжу Дэ ҳам ҳозирги вақтда Хитойда Мао Цзэдунга қарши сўзлаганлиги учун тайқид остига олинмоқда. Компартия Марказий Комитети ғарби-шимолий ва ғарби-жанубий Хитой бюроларининг биринчи секретарлари Лю Лань-Тао ва Ли Цзин-Цюанлар ҳам номатлуб шахслар қаторига киритилган. Японияда «Иомиури» газетасининг мухбири хабар беришича, уларга масхарабозлар қалпоғини кийгизиб кўчама-кўча сазойи қилишган, «контрреволюцион унсурлар» деб ном беришган.

Хунвэйбинларнинг варақаларида Пекин гарнизонининг қўмондони Ян Юн ва армия бош сиёсий бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Юань Цзи-Цинь ўз лавозимларидан олиб ташланганлиги хабар қилинади. Мао Цзэ-дун тарафдорлари билан армия қисмлари ўртасида янги қонли тўқнашувлар бўлганлиги тўғрисида ҳам айтилади. Хэнань вилоятидаги Чжэнчжоу ва Кайфин шаҳарларида ҳам яқинда шундай тўқнашувлар юз берган. Тибет ҳарбий округининг қўмондонлиги маҳаллий ҳарбий қисм ҳарбий хизматчиларининг хунвэйбинлар ва цзаофанлар тарафини олишларини ман қилган.

(ТАСС, 10 февраль).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» РЕДАКЦИЯСИГА

СССР халқ артисти Фахрий унвони берилиши муносабати билан мени табриклаган ташкилотларга, корхоналарга, ижодий уюшмаларга, театрлар коллективларига, мактаб ва институт ўқитувчилар- ўқувчиларига, касбдошларимга, қадрдон томошабин жамоатчилигига газета орқали чин юракдан миннатдорчилигимни изҳор этишингизни сўрайман.

Лутфихоним САРИМСОҚОВА.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Ота-оналар учун. 8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — Музикали танаффус. 10.30 — Шарқ халқлари куйлари. 11.10 — «Табассум» (радиожурнал). 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун). 13.30 — Эстрада оркестри. 15.20 — «Дугоналар» (радиожурнал). 16.00 — Ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг ижодий йўли (Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан). 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.40 — Рус поэзиясининг қуёши. А. С. Пушкинга бағишланади (қоз.). 19.20 — Концерт. 20.00 — «Табассум» (радиожурнал). 21.20 — Эстрада концерти. 22.00 — Дунё воқеалари. 22.10 — Музикали радиоинсценировка. 23.10 — Куйлар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 11.00 — **Физкультура билан шуғулланинг.**

Рус тилида: 11.20 — **Жажжи қиз** (мультфильм), 11.50 — **Уйлаб топ** (болалар учун), 12.20 — **Инклар мамлакатида** (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 13.10 — **Буратино, Биларжон, Билмасвой** (болалар учун қўғирчоқ фильм), 13.20 **Значок** (болалар учун телеинсценировка), 13.40 — **Литва цирки** (рус тилида), 15.20 — **Қишлоқларимиз жамоли** (қозоқ тилида), 16.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 17.00 — **Қўғирчоқлар ҳикоя қилади** (кичкинтойлар учун), 17.30 — **Телевизион янгиликлар**, 17.45 — **Советлар мамлакати — дўстларимиз кўзи билан: Рус шаҳарларининг онахони** (телефильм), 18.10 — **Ғазалхон ёшлигим** («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 19.20 — **Телевизион янгиликлар**, 19.35 — **Эстрада куйлари**, 20.10 — **Киножурнал** ва **Тайга десанти** (бадиий фильм), 21.45 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 22.00 — **Музиканинг ойдин йўлидан.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 11.00 — **Ўқитувчи маслаҳати** (мактаб ўқувчилари учун рус тилида ўқув программа); **Ёш физик, химик, математикларнинг республика олимпиадаси олдидан** (ўзбек ва рус тилларида).

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 12/II да кундуз **Этик кийган мушук**, кечқурун **Спартак.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРДА — 12/II да кундуз **Веронадик икки йигит**, кечқурун **Ўлимдан кучли.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/II да кундуз **Қалам қошлигим**, кечқурун **Катта концерт**, 13/II да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

Бўри феъл — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР» «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (кундуз соат 12 ва кеч 9-40 минутда).

Парда орқасидаги ёруғлик — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Дзюдо доҳийси (1 ва 2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ, СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Аччиқ гуруч — «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Хўжа Насриддиннинг 12 қабри — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11-40 минут ва кундуз 5 да).

Элчилар фитнаси — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

Шпид республикаси — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз 1,3, ва 5 да).

Шаҳар суворийси — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11 да).

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

Улуғ октябрнинг 50 йиллигига бағишланади

12, 14, 19, 25 февралда

Э. Роблес асари

ЎЛИМДАН КУЧЛИ

3 пардали драма

Т. Хўжаев таржимаси

Саҳнага қўювчи — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Т. У. Хўжаев**, рассом — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби **Г. А. Визель**, композитор — **А. А. Берлин.**

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ

Техникумга кирувчиларни 3 ойлик **тайёрлов курсга**

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар 1 мартдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 2-Сарикўл кўчаси, 3-уй (9-автобуснинг «Весна» тўхташ жойи).

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги

ҲАМЗА НОМЛИ САНЪАТШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

Қуйидаги вакант вазифаларда ишлаш учун

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

Сектор мудирлари: **эстетика, санъат ва архитектура тарихи** (фан доктори), **ҳозирги замон музикаси ва фольклори, музика маданияти тарихи, ҳозирги замон архитектураси, ҳозирги замон тасвирий ва амалий санъати** (фан докторлари ёки кандидатлари);

сектор старший илмий ходимлари: **эстетика** (2 ўрин), **санъат ва архитектура тарихи** (3), **кино** (3), **ҳозирги замон музикаси ва фольклори, театр** ва **хореография** (3), **ҳозирги замон тасвирий ва амалий санъати** (3) — фан докторлари ёки кандидатлари.

Конкурсда қатнашиш тартибида тўлдирилган ариза ва ҳужжатлар Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 30-уйга юборилсин.

Конкурс муддати 1967 йил **9 мартгача.**

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

институтга кирувчиларни тайёрлов курсга (пуллик) йил бўйи

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тингловчиларга **математикадан** — 10, **физикадан** — 6, **химиядан** — 3, **рус тили** ва **адабиётидан** — 2 ўқув вазифалари ва **контроль ишлар** юборилади.

Тошкентда ва яқин ўртадаги районларда яшовчилар учун шанба куни кеч соат 18 дан 22 гача, якшанба кунлари эрталаб соат 10 дан кундуз 3 гача **консультациялар** ўтказилади.

Аризага ўрта маълумотлилиги ҳақидаги ҳужжатнинг нусхаси, иш жойидан справка, ўқиш ҳақи учун тўланган квитанцияни қўшиб юборилади.

Ўқиш ҳақи 18 сўм. Пул почта орқали қуйидаги адресга юборилади: Тошкент шаҳар, Давлат банки бошқармаси, счёт № 114157.

Курснинг адреси: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 13-уй, 2-корпус, 61-хона.

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО МИНИСТРЛИГИ ВА ЎЗБЕКБИРЛАШУВ ПРАВЛЕНИЕСИ

25, 26, 27 февралда

Самарқанд шаҳрининг Офицерлар уйи биносида (Ленинская кўча, 58-уй)

РЕСПУБЛИКАЛАРАРО УЛГУРЖИ ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИ

Давлат саноати чакана савдо ташкилотлари, матлубот кооперациялари, ҳамма системадаги улгуржи савдо базалари, давлат корхоналари, Иттифоқ республикаларининг маҳаллий саноати ва мол сотадиган бош ташкилотлари

ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ

Ҳамма саволлар билан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, Тюльпановский переулок, 19-уй, телефон Е-6-16-63. «Узторгпосредконтора»; Самарқанд шаҳар, Фрунзе кўчаси, 13-уй, Область савдо бошқармаси, телефонлар 3-15-35, 3-16-46.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги Ўзбекбирлашув правлениеси.

1967 йил 22 февраль кундуз соат 3 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа, иқтисод ва юридик фанларининг иқтисод бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал фойеси) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

М. Иброҳимов: «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлигида ишлаб чиқариш паток методи қўлланишининг иқтисодий самарадорлиги» деган темада.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари меҳнат факультетининг математика анализи кафедраси мудири

Фуад Сададинович ХОЖИМУЛЛАЕВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Бизнинг адрес ва телефонлар — СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 37. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 01573.